

道
德
經

Tao
Te
Ching

μετάφραση: Νικόλας Ρώσσης, PhD
το ηλεκτρονικό αυτό βιβλίο διανέμεται δωρεάν
στη διεύθυνση www.istomediahost.gr/taoteching

Πρόλογος

Αν και το Ταο Τε Ching γράφτηκε γύρω στο 600 π.Χ., είναι ένα διαχρονικό και επίκαιρο έργο. Είναι εντυπωσιακό πώς ο σύγχρονος άνθρωπος της Δύσης, που συχνά νιώθει παγιδευμένος από την καθημερινότητα, μπορεί να βρει απαντήσεις στα ερωτήματά του διαβάζοντας ένα βιβλίο που έχει γραφτεί πριν χιλιάδες χρόνια στην αντίθετη άκρη της γης.

Για να διευκολύνω τον αναγνώστη που θα ενδιαφερθεί να μάθει περισσότερα για το ιστορικό πλαίσιο και τις έννοιες που πραγματεύεται το βιβλίο, ετοίμασα μια εκτενή εισαγωγή. Η διαχρονική φύση του βιβλίου, όμως, εξασφαλίζει ότι ο αναγνώστης δε θα χάσει κάτι αν προτιμήσει να την αγνοήσει και να απολαύσει απ' ευθείας το κείμενο.

Καλή ανάγνωση,

Νικόλας Ρώσσης,
Νοέμβριος 2010

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
Ιστορικό πλαίσιο	4
Οι Εκατό Σχολές	5
Το Ταό Τε Τσινγκ	7
Ο Lao-Tzu	7
Το βιβλίο	8
Βασικές έννοιες	9
Ταό	9
Τε	10
Γιν και Γιανγκ	10
Αβίαστη δράση	11
Η θέση της γνώσης	11
Tai Chi	12
Η Μετάφραση	13
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	60
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ	60
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, ΔΙΑΝΟΜΗ	61

Εισαγωγή

Ιστορικό πλαίσιο

Η ιστορία της Κίνας συνήθως ξεκινά με αναφορές σε μυθικά πρόσωπα όπως ο Κίτρινος Αυτοκράτορας. Ακολουθούν οι Τρεις Δυναστείες, που αντικατέστησαν τους νεολιθικούς γεωργικούς καταυλισμούς που υπήρχαν στην Κίνα τουλάχιστον από το 7000 π.Χ. Αυτές είναι οι Δυναστείες των Hsia (μέχρι το 1500 π.Χ.), Shang (ή Yin, 1500-1000 π.Χ.) και Chou (1045 - 256 π.Χ.).

Η τελευταία από αυτές, η Chou, έχτισε περίπου 70 πόλεις-κράτη στην επικράτειά της. Οι ηγέτες τους όφειλαν υποταγή σε ένα βασιλιά, αλλά κατά τα άλλα ήταν ελεύθεροι να διοικήσουν όπως ήθελαν. Οι ηγέτες αυτοί ζούσαν σε ένα περικλειστο συγκρότημα κτιρίων, ενώ έξω από αυτό, σε πολύ πιο ταπεινά κτίρια, ζούσαν οι χωρικοί, τεχνίτες και έμποροι. Αργότερα, χτίστηκαν τείχη που προστάτευαν και αυτές τις κοινωνικές ομάδες, οδηγώντας έτσι στις περιτειχισμένες πόλεις που ήταν το κύριο χαρακτηριστικό της Κίνας για πολλούς αιώνες.

Αρχικά, ο βασιλιάς είχε την πρωτεύουσα στην πεδιάδα του ποταμού Wei, στο Δυτικό άκρο της χώρας, όμως το 771 εισβολές και εσωτερικές διαμάχες οδήγησαν στη μεταφορά της Ανατολικά, στο Lo-yang. Στους επόμενους αιώνες, η ισχύς μεταφέρθηκε σταδιακά στους τοπικούς ηγέτες, με το βασιλιά να περιορίζεται σταδιακά σε έναν εθιμοτυπικό ρόλο. Αυτό οδήγησε σε διαμάχες ανάμεσα στις διάφορες πόλεις, καθώς οι πιο ισχυρές άρχισαν να απορροφούν τις πιο αδύναμες, με αποκορύφωμα την περίοδο μεταξύ 403 και 256. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην αρχή της περιόδου αυτής, το 403, μόλις επτά κρατίδια είχαν απομείνει, σε διαρκή διαμάχη μεταξύ τους για την πρωτοκαθεδρία.

Μέχρι τότε, οι Κινέζοι είχαν αναπτύξει εντυπωσιακά την τέχνη του πολέμου. Από την επαφή τους με τις νομαδικές φυλές του Βορρά, είχαν μάθει την ιππασία, ενώ είχαν αναπτύξει τη μεταλλουργία και είχαν ανακαλύψει αποτελεσματικά όπλα όπως τη βαλλίστρα. Η ανακάλυψη του σιδερένιου αρότρου και η εφαρμογή της άρδευσης σε μεγάλη κλίμακα είχαν μεταμορφώσει τη γεωργία. Σαν αποτέλεσμα, οι πόλεις είχαν εξαπλωθεί δραματικά σε μέγεθος, οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν χρήματα και έμποροι ταξίδευαν από πόλη σε πόλη εμπορευόμενοι πολυτελή αγαθά.

1. Κείμενο μαντείας επάνω σε κόκαλο βουβαλιού από την περίοδο της Δυναστείας Shang (1500-1000 π.Χ.)

Οι καινούριοι αυτοί καιροί απαιτούσαν και νέες διοικητικές μεθόδους. Ενώ παλαιότερα η εξουσία ήταν καθαρά αριστοκρατική, οι ηγέτες τώρα διόριζαν ανθρώπους από τις χαμηλότερες τάξεις της αριστοκρατίας που διακρίνονταν για τις ικανότητες και την αφοσίωσή τους. Αυτό όμως διέβρωσε αρχαία έθιμα, αντικαθιστώντας τα με γραφειοκρατικές μεθόδους. Όλη η προσπάθεια εστιαζόταν στο να επιβιώσει το κάθε κρατίδιο από τον ανελέητο ανταγωνισμό, ασκώντας τον πιο αποτελεσματικό έλεγχο του πληθυσμού και των διαθέσιμων πόρων.

Όλες αυτές οι αλλαγές οδήγησαν σε δραματικές κοινωνικές ανακατατάξεις. Οι παλαιοί τρόποι σκέψης και ηθικής καταλύονται, και γεννιούνται νέοι, χάρη στην ανάγκη των ηγετών για συμβούλους που θα μπορέσουν να ενισχύσουν τη θέση τους και τις προοπτικές επιβίωσης των κρατών τους. Έτσι, ιδρύθηκαν οι Εκατό Σχολές της φιλοσοφίας.

Οι Εκατό Σχολές

Η αρχική θρησκεία όλων των Κινέζων – και όλων, ίσως, των λαών - είναι ο Ανιμισμός, η πίστη δηλαδή ότι όλα στη φύση έχουν την ψυχή τους. Η πίστη αυτή έρχεται με φυσικό τρόπο σε μία κοινωνία τροφοσυλλεκτών και κυνηγών, που ζει σε καθημερινή επαφή με τη φύση. Καθώς, όμως, οι κοινωνίες οργανώνονται σε μεγαλύτερες μονάδες χάρη στη γεωργία, η βασική αυτή πίστη αντικαθίσταται από πιο εκλεπτυσμένες θρησκείες, και εμφανίζονται οι θρησκευτικοί και ηθικοί κανόνες.

Καθώς οι κοινωνίες οργανώνονταν, ο Αυτοκράτορας της Δυναστείας των Χου ονομάστηκε Γιος του Ουρανού, και επιφορτίστηκε με όλο και περισσότερα θρησκευτικά και τελετουργικά καθήκοντα. Θυσίες προσφέρονταν, πρώτα στους προγόνους, και έπειτα σε διάφορες θεότητες, καθώς και σε σημαντικά ποτάμια και βουνά. Οι θυσίες συνήθως αποτελούνταν από προϊόντα και καρπούς της γης όπως κρασί, σάρι, φρούτα και κρέας, ενώ στη Δυναστεία των Χου απόνησε η παλαιότερη πρακτική της ανθρωποθυσίας, που ακολουθούσε η Δυναστεία των Shang, με θύματα συνήθως αιχμαλώτους πολεμιστές, οι ψυχές των οποίων θα συνόδευαν το νεκρό Αυτοκράτορα. Αν και δεν υπήρχε ξεχωριστή κοινωνική τάξη ιερέων, εντούτοις υπήρχαν επαγγελματίες μάντιες και σαμάνοι, που συχνά βοηθούσαν στις θυσίες και επιτηρούσαν τη σωστή τους εκτέλεση.

Η παλαιότερη Σχολή που εμφανίστηκε και που επιχείρησε να κωδικοποιήσει τους θρησκευτικούς και ηθικούς κανόνες της εποχής ήταν ο Κομφουκιανισμός. Βασίζεται στις διδαχές του Κ'ουνγκ Fu-Tzu ή Κομφούκιου (551-479 π.Χ.), που ανήκε στη χαμηλές αριστοκρατικές τάξεις και ήταν χαμηλόβαθμο κυβερνητικό στέλεχος και δάσκαλος στο μικρό κρατίδιο Lu. Ίσως εξαιτίας του γεγονότος ότι ήταν τόσο πρόωμη Σχολή, είναι η πιο συντηρητική από τις Σχολές. Προτείνει ως λύση στα προβλήματα την επιστροφή στα έθιμα και τις αξίες της εποχής της πρώιμης Δυναστείας Chou, την οποία εμφανίζει ως χρυσή περίοδο κατά την οποία δινόταν έμφαση στα ιερά κείμενα, στο τελετουργικό και στην έντονη ηθική αφοσίωση.

2. Πορτραίτο του Κομφούκιου από τον Wu Daozi, καλλιτέχνη της Δυναστείας Tang (680-740)

Ο Μο-Τι ήταν ιδρυτής μίας άλλης Σχολής, που άνθησε το δεύτερο μισό του 5^{ου} αιώνα π.Χ. Μοιάζει με τον Κομφουκιανισμό, αλλά ενώ ο Κομφουκιανισμός ζητά να τιμούμε και να αγαπούμε πρώτα την οικογένεια και μετά τους υπόλοιπους, σε διαφορετικό βαθμό, ο Μο αντιπροτείνει την αγάπη όλων των ανθρώπων εξίσου. Αντιτίθεται σθεναρά στους συνεχείς πολέμους της εποχής, σε σημείο που συγκροτεί στρατό που πολεμά στο πλευρό κάθε κρατιδίου που δέχεται επίθεση, προκειμένου έτσι να αποθαρρύνονται οι επιθετικές πρακτικές.

Η τρίτη μεγάλη Σχολή, και σε πλήρη αντίθεση με τις προηγούμενες, ήταν η Νομικιστική Σχολή, που άνθησε τον 4^ο αιώνα. Σαν μία πρόωμη Πολιτιστική Επανάσταση, απορρίπτει πλήρως τις πεποιθήσεις του παρελθόντος, και ενδιαφέρεται μόνο να ενισχύσει το ρόλο του κράτους και να δυναμώσει το στρατό του, με οποιοδήποτε τίμημα. Τα έθιμα και οι ηθικοί κανόνες πρέπει να αντικατασταθούν από λεπτομερή νομοθεσία που θα καθορίζει επακριβώς τα καθήκοντα κάθε κοινωνικής ομάδας, καθώς και τις ποινές για όσους τα παραμελούν. Η γεωργία και ο πόλεμος είναι οι βασικές ασχολίες του πληθυσμού, και ο ηγέτης έχει απεριόριστη εξουσία επάνω του.

Παράλληλα με τις τρεις μεγάλες Σχολές, υπήρξαν άλλες που ασχολούνται με θέματα όπως ερωτήματα της λογικής ή της φιλοσοφίας, ή με εξειδικευμένα θέματα όπως η γεωργία, ή τέχνη του πολέμου, η γεωμαντεία ή οι μαντικές τέχνες.

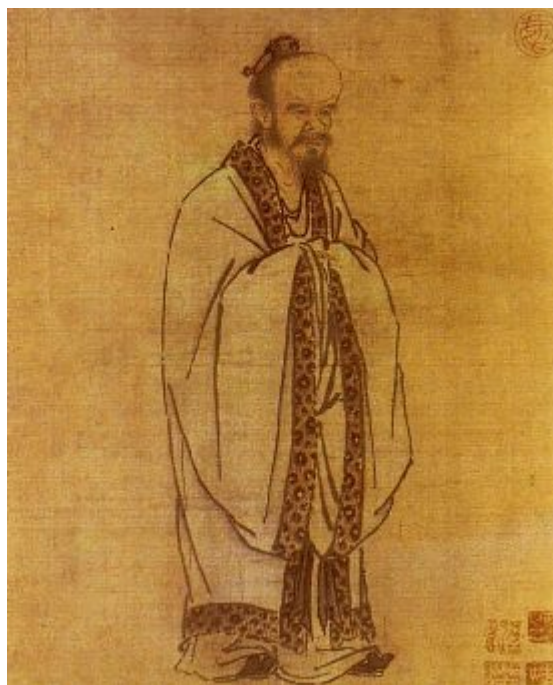
Την περίοδο αυτή του έντονου αναβρασμού εμφανίζεται και η Σχολή του Ταοϊσμού. Όπως και άλλες Σχολές, θεωρεί ότι το παρελθόν αποτελούσε μία χρυσή περίοδο, ανατρέχοντας όμως ακόμα πιο πίσω κι από τον Κομφουκιανισμό, σε ένα είδος επιστροφής στη Νεολιθική απλότητα και αθωότητα. Η παραινωση προς τον ηγέτη είναι να αγνοήσει την αυστηρότητα του Κομφουκιανισμού, την αυστηρή ηθική του Μο και τη σκληρότητα των Νομικιστών, προτιμώντας την αβίαστη δράση, ένα είδος *laissez-faire*. Η

παραίνεση προς τον απλό λαό είναι να προσπαθήσει να αντέξει αυτούς τους δύσκολους καιρούς όσο καλύτερα μπορεί, να προσαρμόζεται διαρκώς σε ένα συχνά εχθρικό περιβάλλον, και να αποφεύγει τις κακοτοπιές. Αυτό, όμως, που πραγματικά κάνει ξεχωριστό τον Ταοϊσμό, είναι η έντονη μυστικιστική και εσωτεριστική του πλευρά, που φαίνεται να συνεχίζει μία μακρά παράδοση αιώνων.

Το Ταό Τε Τσιγκ

Ο Lao-Tzu

Ο πρώτος Ταοϊσμός μας είναι γνωστός από δύο διάσημα έργα, το *Tao Te Ching* και το *Βιβλίο του Chuang Tzu*. Το πρώτο αποδίδεται παραδοσιακά στον Lao-Tzu, για τον οποίο όμως γνωρίζουμε μόνο όσο αναφέρονται στο *Shih Chi* («Ιστορικά Αρχεία»), που γράφτηκε περίπου το 100 π.Χ. από τον Ssu-ma Ch-ien. Εκεί αναφέρεται ότι το πατρώνυμο του Lao-Tzu ήταν Li, τα μικρά του ονόματα ήταν Erh και Tan, και ότι γεννήθηκε στο Ch'ü, ένα μικρό κρατίδιο στο κάτω μέρος της πεδιάδας του Yangtze. Υπηρέτησε ως ιστορικός στην Αυτοκρατορική Αυλή των Chou, το οποίο σημαίνει ότι πρέπει να έζησε στην πρωτεύουσα, δηλαδή στο Lo-yang.

3 Πορτραίτο του Lao-Tzu

Αν και το κείμενο δεν περιλαμβάνει ημερομηνίες, αναφέρεται ότι ο Κομφούκιος είχε συζητήσει με τον Lao-Tzu στη διάρκεια μίας επίσκεψής του στο Lo-yang, επομένως πρέπει να ήταν σύγχρονοι, με τον Lao-Tzu πιθανότατα μεγαλύτερο σε ηλικία. Έτσι, πιθανολογείται ότι γεννήθηκε γύρω στο 600 π.Χ. Σύμφωνα με τη βιογραφία, λίγο καιρό μετά τη συνάντηση με τον Κομφούκιο, ο Lao-Tzu, βλέποντας την παρακμή της Δυναστείας των Chou, αποφάσισε να αποσυρθεί από τα εγκόσμια. Ο Φύλακας του Δυτικού Περάσματος, ονόματι Kuan Yin ή Yinchi, αναγνωρίζοντάς τον και διαβλέποντας ότι πιθανότατα ήταν ο τελευταίος που θα έβλεπε ξανά τον ηλικιωμένο Δάσκαλο, τον παρακάλεσε να του γράψει σε ένα μικρό βιβλίο τη διδασκαλία του πριν φύγει. Ο Lao-Tzu δέχτηκε, και έγραψε ένα βιβλίο σε δύο μέρη που αποτελούνταν από 5.000 χαρακτήρες. Έπειτα, έφυγε. «Τι απέγινε μετά», σημειώνει ο ιστορικός, «κανείς δεν γνωρίζει».

Οι ιστορικοί στην Κίνα και αλλού αντιμετώπιζαν πάντα με δυσπιστία αυτή την αφήγηση, και πολλοί θεωρούν ότι ο Lao-Tzu ίσως και να είναι μυθική μορφή. Πάντως, η εικόνα του γέρου φιλοσόφου να παραδίδει το έργο του στον Φύλακα του Περάσματος αποτελεί αγαπημένο θέμα για τους ζωγράφους εδώ και χιλιάδες χρόνια.

Πολλοί υποθέτουν ότι το Tao Te Ching έχει γραφτεί από πολλούς διαφορετικούς φιλοσόφους. Ο λόγος είναι ότι σε πολλά κεφάλαια, η γλώσσα και οι χαρακτήρες διαφέρουν από παράγραφο σε παράγραφο. Συνήθως, η πρώτη παράγραφος φαίνεται να είναι και η αρχαιότερη, ενώ μετέπειτα παράγραφοι φαίνεται να έχουν γραφτεί πιο πρόσφατα.

Το βιβλίο

Η λέξη Ching κυριολεκτικά σημαίνει «κανόνας», «κλασικό βιβλίο» ή «βιβλίο αναφοράς». Έτσι, η φράση «Tao Te Ching» μπορεί να μεταφραστεί ως «Το κλασικό Βιβλίο του Λόγου και της Αρετής». Επειδή η ονομασία Tao Te Ching είναι η πιο ευρέως αναγνωρίσιμη, προτιμήθηκε να παραμείνει αμετάφραστη.

Ο ίδιος ο τίτλος δόθηκε στο έργο εκ των υστέρων, και είναι ουσιαστικά μία τιμητική προσφώνηση. Εναλλακτικά, το έργο αποκαλείται Daode Zhen Jing («Το αληθινά κλασικό έργο περί της Οδού και της Ισχύος της Οδού») και Wuqian Wen («Το κλασικό έργο των 5.000 χαρακτήρων»).

Το έργο έχει βρεθεί σε διάφορες ανασκαφές, και το 1993 βρέθηκε η παλαιότερη έκδοσή του, γραμμένη σε 800 κομμάτια μπαμπού και γραμμένη πριν το 300 π.Χ. Το κείμενο αυτό περιλαμβάνει συνολικά 13.000 χαρακτήρες, από τους οποίους 2.000 ταυτίζονται με τους γνωστούς του Tao Te Ching, συμπεριλαμβανομένων μάλιστα και 14 επιπλέον στροφών.

Εντούτοις, το βέβαιο είναι το Tao Te Ching είναι ένα ασυνήθιστα επίκαιρο έργο που δύσκολα τοποθετείται από τον αναγνώστη σε ένα αυστηρά ιστορικό πλαίσιο. Αυτό οφείλεται και σε μία ιδιαιτερότητά του: ενώ όλοι οι Κινέζοι συγγραφείς της εποχής αναφέρονται σε ιστορικά ανέκδοτα και πρόσωπα προκειμένου να στηρίξουν τις πεποιθήσεις τους, και συχνά διανθίζουν τις σελίδες τους με ομιλούντα δέντρα ή ζώα, το Tao Te Ching, μοναδικό στην Κινέζικη βιβλιογραφία, δεν περιλαμβάνει ούτε ένα όνομα ή ιστορική αναφορά. Ο αφηγητής και ο αναγνώστης είναι εξίσου ανώνυμοι, και το κείμενο φαίνεται να αιωρείται μέσα σε ένα ιστορικό και νοητικό κενό, γεγονός που δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις δηλώσεις του, και που ενισχύει τη διαχρονικότητά του. Αλλά και οι αρχές που προσβέει βρίσκουν εφαρμογή παντού – από τη διακυβέρνηση μίας χώρας μέχρι τη διοίκηση μίας επιχείρησης και από την ανατροφή των παιδιών μέχρι τις σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους.

Βασικές έννοιες

Ταό

Η στροφή 25 ξεκινάει με τους στίχους:

«Πριν ακόμα γεννηθεί το σύμπαν,
Υπήρχε κάτι άμορφο, αλλά τέλειο,
Μοναχικό και σιωπηλό,
Απαράλλακτο και άπειρο,
Ειρηνικό και άδειο.
Είναι η μητέρα του σύμπαντος.
Αφού δεν ξέρω το όνομά του,
Το ονόμασα Ταό.»

Η λέξη Ταό μπορεί να μεταφραστεί ως: Λόγος, Οδός, Δρόμος, Πνευματικό μονοπάτι, αλλά και ως η πράξη της αφήγησης. Αν και δεν έχει φύλο, εμφανίζει θηλυκά χαρακτηριστικά όπως ότι γεννά και θρέφει όλα τα πλάσματα, γι' αυτό και ονομάζεται και Μεγάλη Μητέρα. Θα μπορούσε να μεταφραστεί και ως Θεός, σύμφωνα με τη Χριστιανική θεώρηση, ή και ως Πνεύμα.

Δεν μπορεί να οριστεί, αφού δεν είναι κάτι στατικό ώστε να επιδέχεται ορισμό. Έτσι, στο *Βιβλίο του Chuang Tzu* περιλαμβάνεται η εξής στροφή:

«Το Ταό δημιουργείται επειδή το βαδίζουμε.
Τα πράγματα γίνονται αυτό που τα αποκαλείς»

Η αδυναμία του ορισμού του με κάποιον «θετικό» τρόπο – π.χ. είναι το τάδε ή το δείνα – οφείλεται στο γεγονός ότι το Ταό περιλαμβάνει τα πάντα. Όταν όμως ονοματίζουμε κάτι, το αποκόπτουμε από τα υπόλοιπα, επομένως πάντα κάτι μένει απέξω. Έτσι, αν πούμε ότι το Ταό είναι το τάδε, αυτόματα το ξεχωρίζουμε από ό,τι δεν περιλαμβάνεται στην έννοια του τάδε. Οπότε, δεν είναι πλήρες πια, επομένως παύει να είναι το Ταό.

Για τους λόγους αυτούς, το Ταό μπορεί απλά να περιγραφεί. Αυτό είναι και το θέμα του βιβλίου, το οποίο ασχολείται αποκλειστικά με την περιγραφή του Ταό, καθώς και της δράσης και των εκδηλώσεών του στον κόσμο μας.

Η ετυμολογία της λέξης Ταό δεν είναι ξεκάθαρη. Σύμφωνα με τον Όττο, η λέξη, όπως και άλλες παρόμοιες ιερές λέξεις – για παράδειγμα το Ινδουιστικό Αομ – προέρχεται απλά από τον αυθόρμητο ήχο που ξεφεύγει από τα χείλη του σαστισμένου ανθρώπου που αντικρίζει το θείο, χάνοντας τα λόγια του.

4. Το αρχαίο ιδεόγραμμα του Ταό αποτελείται από ένα κεφάλι (με όρθια μαλλιά, ο χαρακτήρας στα δεξιά) και ένα δρόμο (ο χαρακτήρας στα αριστερά). Έτσι, όλο μαζί θα μπορούσε να μεταφραστεί ως «άνθρωπος βαδίζει το δρόμο»

Τε

Κυριολεκτικά, η λέξη σημαίνει αρετή (με την έννοια της ιδιότητας που έχει ένας ενάρετος άνθρωπος), αλλά και εσωτερικό σθένος, καθώς και ενέργεια ή δύναμη. Επίσης, μπορεί να σημαίνει και την ηθική ακεραιότητα. Στο Ταο Te Ching, η λέξη Τε περιλαμβάνει γενικά τις ιδιότητες ενός ανθρώπου που ζει σύμφωνα με το Ταό. Είναι, δηλαδή, οι αρετές που εμφανίζει κάποιος σαν αποτέλεσμα της εναρμόνισής του με το Ταό, γι' αυτό και εδώ έχει μεταφραστεί ως Αρετή. Με μία Χριστιανική θεώρηση, θα μπορούσαμε να πούμε ότι, αν αντιστοιχούσαμε το Ταό με το Χριστιανικό Άγιο Πνεύμα, το Τε θα ήταν οι Καρποί του Πνεύματος.

Γιν και Γιανγκ

Άλλες σημαντικές Αρχές του Ταό είναι η πίστη ότι κάθε ζευγάρι αντιθέτων αποτελεί μία ενότητα. Το Ταό περιλαμβάνει όλα αυτά τα ζευγάρια αντιθέτων, τα γεννά, και τα ενοποιεί ξανά μέσα του. Αυτά με τη σειρά τους διαπερνούν την ιερή τριάδα που αποτελείται από τον Ουρανό, τη Γη και το Άνθρωπο, ενώ όλα τα υπόλοιπα πράγματα και πλάσματα του κόσμου υπάρχουν μόνο και μόνο επειδή ο Άνθρωπος τους δίνει ονόματα, ξεχωρίζοντάς τα έτσι το ένα από το άλλο («Το να δίνεις ονόματα γεννά τα μύρια πράγματα», στροφή 1). Η διαδικασία αυτή αποτυπώνεται γλαφυρά στους αρχικούς στίχους της στροφής 42:

«Το Ταό γεννά το Ένα.
Το Ένα γεννά τα Δύο.
Τα Δύο γεννούν τα Τρία.
Τα Τρία γεννούν τα μύρια.»

Τα ζεύγη αντιθέτων κωδικοποιούνται με το ζεύγος Γιν (θηλυκή αρχή, περιλαμβάνει τις ιδιότητες: σκοτεινή, μαύρη, υποχωρητική, τρυφερή) και Γιανγκ (αρσενική αρχή, περιλαμβάνει τις ιδιότητες: φωτεινός, λευκός, ανυποχώρητος, σκληρός). Και τα δύο είναι απαραίτητο να συνυπάρχουν αρμονικά για να υπάρχει υγεία, ενώ το ένα γεννά αδιάκοπα το άλλο, καθώς το ένα εμπεριέχει το σπέρμα του άλλου, όπως φαίνεται και στο γνωστό σύμβολο.

Αν και είναι και τα δύο εξίσου σημαντικά, εντούτοις το κείμενο κάνει μία σαφή διάκριση υπέρ της θηλυκής, υποχωρητικής και τρυφερής αρχής, θεωρώντας ότι μακροπρόθεσμα, πάντα υπερνικά την αρσενική, άκαμπτη αρχή.

Αβίαστη δράση

Επίσης σημαντική είναι η Αρχή της αβίαστης δράσης (wei wu wei), ή δράσης χωρίς δράση, ή μη-δράσης. Στο κείμενο αναφέρεται συχνά ως παράδειγμα προς μίμηση. Η μη-δράση δεν πρέπει να θεωρείται ταυτόσημη με την αδράνεια. Αντίθετα, είναι η δράση που προκύπτει φυσικά, αβίαστα και αυθόρμητα, χωρίς δεύτερη σκέψη. Για την αποφυγή οποιασδήποτε παρεξήγησης, προτιμήθηκε εδώ η μετάφραση της αρχής αυτής ως «αβίαστη δράση» αντί για το πιο συνηθισμένο «μη-δράση».

5. Οι μοναχοί Zen αναπαριστούν την αρχή της αβίαστης δράσης ως έναν κύκλο.

Η θέση της γνώσης

Εντόπωση προκαλεί η συχνά επαναλαμβανόμενη στο Tao Te Ching απόρριψη της γνώσης. Στη σημερινή κοινωνία της πληροφορίας, αυτό ακούγεται τουλάχιστον παράδοξο. Το τι εννοείται ως γνώση, όμως, εξηγείται καθαρά από ένα απόσπασμα από το *Βιβλίο του Chuang Tzu*:

“Απαιτείται πολλή γνώση για να κατασκευαστούν τα τόξα, οι βαλλίστρες, τα δίχτυα, τα βέλη κ.λπ., αλλά το αποτέλεσμα είναι πως τα πουλιά πετούν τρομαγμένα όλο και ψηλότερα. Απαιτείται πολλή γνώση για να κατασκευαστούν οι πετονιές, οι παγίδες, τα δολώματα και τα αγκίστρια, αλλά το αποτέλεσμα είναι να σκορπίζουν τρομαγμένα τα ψάρια στο νερό. Απαιτείται πολλή γνώση για να κατασκευαστούν οι παγίδες, οι θηλιές και τα δίχτυα, αλλά το αποτέλεσμα είναι ότι τα ζώα τρομάζουν και κρύβονται στα έλη.

Με παρόμοιο τρόπο, απαιτείται πολλή επιδεξιότητα για να μπορεί κάποιος να βγάξει λόγους, να δολοπλοκεί και να σχεδιάζει με στρατηγική την επόμενη του κίνηση, να διαδίδει φήμες και να συζητά ατελείωτα, δήθεν προσπαθώντας να βρει κοινό έδαφος με τον άλλο. Το αποτέλεσμα όμως είναι να μπερδεύονται όλο και περισσότερο οι άνθρωποι με όλα αυτά.

Τα πάντα, λοιπόν, έχουν μπερδευτεί εξαιτίας της αναζήτησης της γνώσης. Όλοι ξέρουν πώς να βρουν όσα δεν ξέρουν, αλλά όχι πώς να βρουν αυτό που ήδη ξέρουν. Όλοι κατακρίνουν ό,τι δεν τους αρέσει, αλλά δεν ξέρουν πώς να καταδικάσουν ό,τι είναι λάθος. Αυτό είναι που προκαλεί τόσο μπερδεμα, και δεν υπάρχει ούτε καν ένα έντομο ή ένα φύλλο που να μην έχει χάσει την εσωτερική του φύση. Οι καλοί και ειλικρινείς άνθρωποι αγνοούνται, ενώ οι δειλοί κόλακες προσδεύουν. Η ήρεμη, αβίαστη δράση παραγκωνίζεται, και οι άνθρωποι απολαμβάνουν να επιχειρηματολογούν ατέρμονα. Και όλα αυτά επειδή όλα έχουν πέσει θύματα της αναζήτησης της γνώσης.”

Για το λόγο αυτό, η λέξη γνώση έχει μεταφραστεί εδώ ως «στείρα γνώση», για να υποδηλώνεται το συγκεκριμένο είδος γνώσης που παραλύει και μπερδεύει τον άνθρωπο και τη φύση.

Tai Chi

Το Tai Chi είναι η σωματική έκφραση των αρχών του Ταό. Σύμφωνα με το θρύλο, το επινόησε ένας μοναχός που παρακολούθησε ένα φίδι να πολεμά ένα πουλί. Αν και το φίδι δεν έχει χέρια για να σπρώξει το πουλί, ή πόδια για να το κλωτσήσει, κατάφερε να το διώξει χρησιμοποιώντας όλο το σώμα του σαν να ήταν μία ενότητα.

6. Ο Master Yang Chengfu στη στάση Single Whip, φωτογραφία του 1931

Το Tai Chi στηρίζεται στην αρχή ότι το σώμα δεν πρέπει να έχει καμία αντίσταση στις πιέσεις του αντιπάλου. Εξουδετερώνει κάθε επίθεση με απλές περιστροφικές κινήσεις που οδηγούν τον αντίπαλο να χάσει την ισορροπία του, χωρίς να χρειαστεί να εξασκηθεί καμία δύναμη. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη σωστή εφαρμογή του είναι η απόλυτη χαλάρωση και ευκαμψία, ώστε το σώμα να μπορεί να υποχωρήσει αστραπιαία προς την κατεύθυνση που θα του επιτρέψει να αδρανοποιήσει την επίθεση του αντιπάλου, σύμφωνα με τους στίχους: «Όταν δύο μεγάλες δυνάμεις συναντώνται στη μάχη, Κερδίζει πάντα αυτή που ξέρει πώς να υποχωρεί.» (στροφή 69).

Γενικά, η επίδραση του Tao Te Ching είναι πολύ έντονη στο Tai Chi, κάτι που φαίνεται και στη σχετική βιβλιογραφία. Έτσι, για παράδειγμα, συχνά απαντάται το κείμενο της στροφής 50 όπου αναφέρεται ότι ο Σοφός, ακόμα και όταν αντιμετωπίζει τίγρεις και ρινόκερους και απειλείται από οπλισμένους εχθρούς, παραμένει απόλυτα χαλαρός απέναντί τους και δεν φέρει καμία αντίσταση στο σώμα. Με τον τρόπο αυτό, γίνεται το ιδανικό παράδειγμα του πώς πρέπει να είναι όποιος ασκεί το Tai Chi.

Εκτός από την εφαρμογή του στην αυτοάμυνα, το Tai Chi περιλαμβάνει μία σειρά από ασκήσεις που εκτελούνται με ένα σχεδόν χορευτικό τρόπο και αποσκοπούν στην ευεξία και ευλυγισία του σώματος, καθώς και στη διατήρηση της καλής του υγείας και φυσικής κατάστασης. Και εδώ, η έμφαση δίνεται στην απόλυτη χαλαρότητα του σώματος, με σκοπό την επιστροφή του σε νηπιακή, ει δυνατόν, κατάσταση, όταν το σώμα είναι απόλυτα τρυφερό και ανθεκτικό, όπως περιγράφεται στη στροφή 55. Με τον τρόπο αυτό, πιστεύεται ότι εξασφαλίζεται η ευζωία και μακροζωία του ανθρώπου.

Η Μετάφραση

Τα Κλασσικά Κινέζικα, η γλώσσα στην οποία γράφτηκε το Tao Te Ching, είναι ασυνήθιστα λακωνικά και συμπυκνωμένα ως γλώσσα. Για το λόγο αυτό, οι διάφοροι μεταφραστές βρίσκονται σε δίλημμα: αν μεταφράσουν κατά λέξη, το αποτέλεσμα θα είναι δυσνόητο για το σημερινό Δυτικό αναγνώστη. Αν όμως πλατειάσουν, χάνεται η έξοχη ποίηση με τους σύντομους, αξιωματικούς αφορισμούς – αυτό δηλαδή που κάνει το Tao Te Ching τόσο γοητευτικό.

Το δίλημμα αυτό φαίνεται ξεκάθαρα με ένα παράδειγμα: στο Κομφουκιανικό *Βιβλίο των Τελετών* αναφέρεται πως ο Βασιλιάς T'ang, ιδρυτής της Δυναστείας των Shang, έχει μία επιγραφή στο μπάνιο του που αποτελείται από εννέα χαρακτήρες. Αυτοί μεταφράζονται κυριολεκτικά ως εξής:

«Αν καθημερινή ανανέωση
Καθημερινή καθημερινή ανανέωση
Ξανά καθημερινή ανανέωση».

Το αποτέλεσμα της αντίφασης μεταξύ της λακωνικής γραφής (όλο το κείμενο χρησιμοποιεί μόλις τέσσερις χαρακτήρες συνολικά) και της τριπλής επανάληψης είναι αισθητικά εντυπωσιακό, αλλά η μετάφραση γίνεται πολύ πιο ξεκάθαρη κάπως έτσι: «Με ένα μπάνιο την ημέρα θα ανανεώσεις καθημερινά – θα νιώθεις κάθε μέρα καινούριος άνθρωπος».

Σαν αποτέλεσμα, διάφοροι μεταφραστές έχουν επιλέξει διαφορετικές προσεγγίσεις, από την αυστηρή κατά λέξη μετάφραση των Addiss και Lombardo, μέχρι την ποιητική μετάφραση του Mitchell.

Η μετάφραση αυτή, λοιπόν, γεννήθηκε από μία ανάγκη. Ενώ, δηλαδή, σε άλλες γλώσσες υπάρχουν μεταφράσεις που να βαδίζουν μία μέση οδό, που να δίνει έμφαση στη μετάδοση του νοήματος του κειμένου, χωρίς όμως να παρεκκλίνουν σημαντικά από αυτό, στα ελληνικά δεν βρήκα κάτι τέτοιο. Οι διαθέσιμες μεταφράσεις ήταν είτε κυριολεκτικές, σε σημείο που να είναι δυσνόητες στον αναγνώστη - όπως του Σωκράτη Σκαρτοή - είτε ποιητικές μεταφορές του περιεχομένου. Έγινε, λοιπόν, μία προσπάθεια να καλυφθεί αυτή η ανάγκη, οπότε συνειδητά θυσιάστηκε η απόλυτη πιστότητα στο βωμό της εύκολης κατανόησης. Ταυτόχρονα, όμως, καταβλήθηκε προσπάθεια να μη χαθεί η χαρακτηριστικά κομψή λιτότητα φράσεων όπως η παρακάτω, με την οποία ανοίγει η στροφή 56:

«Όσοι ξέρουν, δεν μιλούν.
Όσοι μιλούν, δεν ξέρουν.»

Ως βάση της μετάφρασης πήρα διάφορες μεταφράσεις, στα ελληνικά και αγγλικά. Καθοριστική υπήρξε η μετάφραση των Addiss και Lombardo, που έχει την ιδιαιτερότητα να έχει τις λέξεις και στα κινέζικα. Αυτά παρατίθενται ως παράρτημα στο τέλος που εξηγεί την ερμηνεία κάθε λέξης, προσφέροντας ταυτόχρονα εναλλακτικούς τρόπους μετάφρασης.

Στη συνέχεια, έγιναν δύο μεταφράσεις: η μία κατά λέξη, με εναλλακτικές αναγνώσεις για τις διάφορες έννοιες (χειρόγραφη). Και μετά, η τελική μετάφραση που βρίσκεται εδώ, η οποία έχει προσπαθήσει να ακολουθήσει τη γενική δομή της πρώτης, αλλά με τη ρευστότητα που έκρινα ότι έλειπε από πολλές άλλες μεταφράσεις, με σκοπό να γίνει πιο προσιτή.

Πρέπει να προσθέσω ότι συμπεριέλαβα πολλές έννοιες που έχω συναντήσει στη βιβλιογραφία για το Tai Chi, χρησιμοποιώντας τις έννοιες που συνάντησα εκεί. Το Tai Chi προσφέρει ένα συγκεκριμένο τρόπο ανάγνωσης που συνδυάζει τις πιο πνευματικές έννοιες με τις πιο γήινες, έτσι νομίζω ότι η συνδρομή του ήταν σημαντική προκειμένου να επιτευχθεί η επιθυμητή προσιτότητα.

Τέλος, ο αναγνώστης πρέπει να θυμάται κατά την ανάγνωση ότι το ίδιο το κείμενο ενθαρρύνει τις εναλλακτικές - ακόμα και αντιφατικές - ερμηνείες. Αυτή είναι και η αξία του.

道
德
經

Tao
Te
Ching

το βιβλίο του δρόμου
και της αρετής

1.

Το Ταό που περιγράφεται με λόγια,
Δεν είναι το αιώνιο Ταό.

Τα πλάσματα με όνομα δεν μπορούν
Να ονομάσουν το αιώνιο όνομα.

Το να δίνεις ονόματα γεννά τα μύρια πράγματα.

Όταν αδειάσεις από επιθυμίες, μπορείς να δεις το μυστήριο.
Όσο είσαι γεμάτος επιθυμίες, μπορείς να δεις μόνο τις εκφάνσεις του.

Τα δύο αυτά έχουν την ίδια πηγή, αλλά διαφορετικό όνομα.
Η πηγή τους είναι το βάθος – βάθος μέσα στο βάθος.
Αυτή είναι η πύλη για την κατανόηση των μυστηρίων.

2.

Όταν οι άνθρωποι ονομάζουν κάτι όμορφο,
Κάτι άλλο γίνεται άσχημο.
Όταν οι άνθρωποι ονομάζουν κάτι καλό,
Κάτι άλλο γίνεται κακό.

Αυτό που υπάρχει και αυτό που δεν υπάρχει,
Συνεχώς γεννούν το ένα το άλλο.
Το δύσκολο στηρίζεται στο εύκολο.
Το μακρύ μετριέται από το κοντό.
Το ψηλό ορίζεται από το χαμηλό.
Ο ήχος γίνεται αρμονία μέσα από τη φωνή.
Το πριν και το μετά ακολουθούν το ένα το άλλο.

Έτσι, ο Σοφός αφοσιώνεται στην Αβίαστη Πράξη,
Διδάσκει χωρίς να μιλάει.
Τα μύρια πράγματα έρχονται, αλλά δεν τα επιδιώκει.
Εξαφανίζονται, αλλά δεν τα αποζητά.
Δρα χωρίς να περιμένει ανταπόδοση,
Και όταν ολοκληρώνει το έργο του, το ξεχνά.
Γι' αυτό και το έργο του ζει αιώνια.

3.

Οι υπερβολικές τιμές στους ήρωες,
Κάνει τους ανθρώπους να νιώθουν αδύναμοι.
Οι υπερβολικές τιμές στα πλούτη,
Κάνει τους ανθρώπους να γίνονται κλέφτες.
Μην επιδεικνύεις ό,τι ποθούν οι άνθρωποι,
Και οι καρδιές τους δεν θα σκανδαλίζονται.

Γι' αυτό, ο Σοφός κυβερνά
Αδειάζοντας τις καρδιές των ανθρώπων,
Και γεμίζοντας τις κοιλιές τους.
Μειώνοντας τη φιλοδοξία τους,
Και δυναμώνοντας την αποφασιστικότητά τους.

Βοηθά τους ανθρώπους να ξεχάσουν
Όσα νομίζουν ότι ξέρουν και όσα επιθυμούν,
Και μπερδεύει όσους νομίζουν ότι ξέρουν πολλά.
Εξασκώντας την Αβίαστη Πράξη,
Διατηρεί τη φυσική τάξη.

4.

Το Ταό είναι σαν ένα πηγάδι:
Το χρησιμοποιείς συνεχώς,
Αλλά είναι ανεξάντλητο.
Δεν έχει τέλος,
Αλλά είναι η αρχή των πάντων.

Στομώνει τις κοφτερές ακμές,
Λύνει τους κόμπους,
Απαλύνει την εκτυφλωτική λάμψη,
Γίνεται ένα με τη σκόνη του κόσμου.

Είναι κρυμμένο, αλλά πάντα παρόν.
Ταΐζει όλα τα πλάσματα, αλλά δεν ξέρω ποιος το τρέφει.
Είναι παλαιότερο κι από το παλαιότερο πλάσμα.

5.

Το Ταό δεν μεροληπτεί,
Αλλά δέχεται τόσο το καλό, όσο και το κακό.
Ο Σοφός δεν μεροληπτεί,
Αλλά δέχεται τόσο τους αμαρτωλούς
όσο και τους αγίους.

Το Ταό είναι σαν ένα φουσερό:
Κενό, αλλά γεμάτο δυνατότητες.
Όσο πιο πολύ το χρησιμοποιείς,
Τόσα περισσότερα σου δίνει.
Όμως, όσο περισσότερο μιλάς γι' αυτό,
Τόσο λιγότερο το κατανοείς.

6.

Το Θηλυκό Πνεύμα είναι αθάνατο.
Ονομάζεται Μεγάλη Μητέρα,
Επειδή γεννά τα μύρια πράγματα.

Η είσοδος σε αυτήν
Ονομάζεται ρίζα του Ουρανού και της Γης.

Ατελείωτη ροή ανεξάντλητης ενέργειας.

7.

Ο Ουρανός κι η Γη είναι αιώνια.
Γιατί είναι αιώνια;
Επειδή υπάρχουν για τους άλλους.

Έτσι, κι ο Σοφός
Μένει πίσω, και γι' αυτό είναι μπροστά.
Αποστασιοποιείται από τους ανθρώπους,
Γι' αυτό και είναι ένα με αυτούς.
Είναι τέλεια ολοκληρωμένος,
Επειδή έχει παραμερίσει τον εγωισμό του.

8.

Η ιδανική τελειότητα είναι να είναι κάποιος σαν το νερό,
Που θρέφει τα πάντα χωρίς να απαιτεί τίποτε.
Είναι ευχαριστημένο να λιμνάζει στα χαμηλά μέρη
Που οι άνθρωποι περιφρονούν,
Και έτσι μοιάζει στο Ταό.

Να ζεις σε ένα καλό μέρος,
Να διατηρείς βαθύ το λογισμό σου,
Να φέρεις καλά στους άλλους,
Να τηρείς το λόγο σου,
Να κυβερνάς με δίκαιους κανόνες,
Να δουλεύεις όταν πρέπει, όσο πρέπει.

Όταν είσαι ευχαριστημένος με το να είσαι απλά ο εαυτός σου,
Και δεν τον συγκρίνεις με τους άλλους, ούτε τους ανταγωνίζεσαι,
Δεν θα κάνεις λάθος.

9.

Αν γεμίσεις υπερβολικά ένα δοχείο, θα ξεχειλίσει.
Αν ακονίσεις υπερβολικά ένα μαχαίρι, θα στομώσει.

Όταν γεμίσεις ένα ολόκληρο δωμάτιο με χρυσό και νεφρίτη,
Δύσκολα θα το προστατεύσεις από τους κλέφτες.

Ο πλούτος κι η υπερηφάνεια προκαλούν λάθη.
Όμως, το να ξέρεις πότε να σταματήσεις,
Είναι ο Δρόμος του Ουρανού.

10.

Μπορείς να ισοροπήσεις τη ζωτική σου ενέργεια,
Και να αγκαλιάσεις αχώριστα το Ένα;

Μπορείς να ελέγξεις την ανάσα σου
Και να την κάνεις απαλή σαν του μωρού;

Μπορείς να καθαρίσεις την εσωτερική σου ματιά
Μέχρι να βλέπεις μόνο Φως;

Μπορείς να αγαπάς τους ανθρώπους
Και να τους οδηγείς χωρίς να τους επιβάλλεσαι;

Μπορείς να διεκπεραιώσεις τις σημαντικές υποθέσεις,
Αφήνοντας τα πράγματα να εξελιχθούν από μόνα τους;

Η υπέρτατη αρετή είναι
Το να γεννάς χωρίς να νιώθεις ότι σου ανήκει αυτό που γέννησες,
Να χαίρεσαι κάτι χωρίς να νιώθεις την ανάγκη να το κατέχεις,
Να δρας χωρίς να απαιτείς ανταμοιβή,
Να καθοδηγείς τους ανθρώπους, χωρίς να τους επιβάλλεσαι.

11.

Οι ακτίνες του τροχού ενώνονται στη ρόδα,
Αλλά η χρησιμότητά της έγκειται στον κενό χώρο ανάμεσά τους.

Ο πηλός φτιάχνει ένα κανάτι,
Αλλά η χρησιμότητά του έγκειται στο κενό μέσα του.

Το ξύλο χτίζει τους τοίχους του σπιτιού,
Αλλά η χρησιμότητά του έγκειται στον κενό χώρο μέσα στον οποίο ζούμε.

Έτσι, εργαζόμαστε με αυτό που Είναι,
Αλλά χρησιμοποιούμε αυτό που Δεν Είναι.

12.

Τα πολλά χρώματα τυφλώνουν το βλέμμα,
Οι πολλοί ήχοι κουφαίνουν το αυτί,
Οι πολλές γεύσεις μουδιάζουν τη γλώσσα,
Οι πολλές σκέψεις θολώνουν το μυαλό,
Οι πολλές επιθυμίες μαραζώνουν την καρδιά.

Γι' αυτό, ο Σοφός
Παρατηρεί τον κόσμο, αλλά εμπιστεύεται την εσωτερική του ενόραση.
Επιτρέπει στα πράγματα να πάνε και να έρθουν,
Κι η καρδιά του είναι ανοιχτή σαν τον Ουρανό.

13.

Η επιτυχία είναι εξίσου επικίνδυνη με την αποτυχία.
Η ελπίδα είναι εξίσου μάταιη με το φόβο.

Τι σημαίνει ότι η επιτυχία είναι εξίσου επικίνδυνη με την αποτυχία;
Είτε ανεβαίνεις είτε κατεβαίνεις μία σκάλα,
Βρίσκεσαι σε αστάθεια.
Όταν όμως πατάς με τα δυο σου πόδια σταθερά στο έδαφος,
Δεν κινδυνεύεις να πέσεις.

Τι σημαίνει ότι η ελπίδα είναι εξίσου μάταιη με το φόβο;
Η ελπίδα κι ο φόβος είναι και τα δύο φαντάσματα
Που γεννούνται από τη λάθος θεώρηση του εαυτού μας.
Αν βλέπουμε με ειλικρίνεια τον εαυτό μας,
Τι έχουμε να φοβηθούμε;

Δες τον κόσμο εξίσου καθαρά με τον εαυτό σου.
Έχε πίστη στο πώς είναι τα πράγματα.
Αγάπησε τον κόσμο σαν τον εαυτό σου.
Τότε θα μπορέσεις να νοιαστείς για όλα τα πράγματα.

14.

Αν το αναζητήσεις με το βλέμμα, δεν θα το δεις.
Αν το αφουγκραστείς, δεν θα το ακούσεις.
Αν απλώσεις το χέρι σου προς αυτό, δεν θα το πιάσεις.

Από επάνω, δεν είναι λαμπερό.
Από κάτω, δεν είναι σκοτεινό.
Επιστρέφει όλα τα πράγματα στη ρίζα τους,
Εκεί όπου δεν υπάρχει τίποτε.

Όταν το συναντάς στο δρόμο, δεν βλέπεις πού αρχίζει.
Όταν το ακολουθείς, δεν βλέπεις πού τελειώνει.

Δεν μπορείς να το γνωρίσεις,
Αλλά μπορείς να το ζήσεις.
Απλά κατανόησε από πού προέρχεσαι:
Αυτή είναι η ουσία της Σοφίας.

15.

Οι αρχαίοι ακολουθούσαν το Ταό.
Ήταν θαυμαστοί, βαθυστόχαστοι και οξύνοες.
Τόσο, που δεν έχουμε τρόπο να τους περιγράψουμε.
Μπορούμε μόνο να περιγράψουμε την εμφάνισή τους.

Ήταν προσεκτικοί, σαν κάποιος που βαδίζει επάνω σε ένα παγωμένο ρυάκι.
Έτοιμοι για δράση, σαν κάποιος που διασχίζει τις γραμμές του εχθρού.
Ευγενικοί, σαν καλεσμένοι.
Υποχωρητικοί, σαν τον λιωμένο πάγο.
Αφορμάριστοι, σαν ένα κομμάτι ξύλο.
Δεκτικοί, σαν μία πεδιάδα.
Καθαροί, σαν ένα ποτήρι νερό.

Έχεις την υπομονή να περιμένεις
Μέχρι να κατακάτσει η λάσπη και να καθαρίσει το νερό;
Μπορείς να παραμείνεις ήρεμος
Μέχρι η κατάλληλη δράση να εμφανιστεί από μόνη της;

Επειδή ο Σοφός δεν αναζητά την εκπλήρωση των επιθυμιών του,
Δεν ψάχνει κάτι συγκεκριμένο, και δεν περιμένει τίποτε.
Γι' αυτό και είναι ανοιχτός σε όλα όσα έρχονται.

16.

Άδειασε το μυαλό σου από τις σκέψεις.
Γαλήνεψε την καρδιά σου.
Παρακολούθησε τις δραστηριότητες όλων των ζωντανών πλασμάτων,
Αλλά αναλογίσου και την επιστροφή τους.

Όλα τα πλάσματα μεγαλώνουν,
Αλλά στο τέλος επιστρέφουν πάντα στη ρίζα τους.
Εκεί βρίσκεται η ειρήνη.

Αν δεν καταλαβαίνεις την πηγή των πραγμάτων,
Θα νιώθεις πάντα μπέρδεμα και θλίψη.
Όταν όμως κατανοήσεις από πού προέρχεσαι,
Αναγκαστικά αποκτάς ανοχή.
Διασκεδάζεις με τη ζωή,
Και γίνεσαι σαν την καλόκαρδη γιαγιά,
Και σαν τον ευγενή βασιλιά.

Βυθισμένος μέσα στο θάύμα του Ταό,
Μπορείς να αντιμετωπίσεις ό,τι σου φέρει η ζωή.
Και όταν έρθει ο θάνατος, είσαι έτοιμος γι' αυτόν

17.

Όταν κυβερνιούνται σοφά οι άνθρωποι,
Σπάνια θυμούνται ότι υπάρχει Κυβερνήτης.
Το επόμενο καλύτερο,
Είναι ένας αγαπητός Κυβερνήτης.
Έπειτα, ένας Κυβερνήτης τον οποίο φοβούνται οι άνθρωποι.
Και το χειρότερο είναι
Ένας Κυβερνήτης μισητός από τους ανθρώπους.

Αν ο Κυβερνήτης δεν εμπιστεύεται τους ανθρώπους,
Τους κάνει αναξιόπιστους.

Επειδή ο Σοφός δεν μιλάει πολύ, αλλά προτιμά τη δράση,
Όταν ολοκληρωθεί το έργο,
Οι άνθρωποι λένε, «Κοίτα τι καταφέραμε να κάνουμε μόνοι μας!»

18.

Όταν ξεχνιέται το μεγάλο Ταό,
Εμφανίζεται η ανάγκη για καλοσύνη και ευσέβεια.
Όταν ξεχνιέται η φυσική νοημοσύνη του σώματος,
Γεννιέται η ανάγκη για την εκπαίδευση και την εξοπνάδα.
Όταν δεν υπάρχει ειρήνη στην οικογένεια,
Μεγαλώνουν οι φιλίες με άτομα έξω από αυτήν.
Όταν μία χώρα αποδιοργανώνεται,
Εμφανίζεται ο πατριωτισμός.

19.

Μη γεμίζεις το νου σου με στείρες γνώσεις,
Και θα θυμηθείς τη φυσική σου σοφία.
Μην ασχολείσαι με το τι πιστεύουν οι άλλοι ότι είναι ηθικό,
Και θα είσαι πολύ πιο ευτυχισμένος.
Μην είναι το μόνο σου μέλημα το κέρδος,
Και θα χαθούν οι κλέφτες.

Γίνε απλός και καλλιέργησε τον εαυτό σου,
Σβήνοντας μέσα σου τις επιθυμίες.

20.

Σταμάτα να σκέφτεσαι υπερβολικά,
Επειδή αυτό οδηγεί στη θλίψη.
Τι διαφορά έχει το Ναι από το Όχι;
Τι διαφορά έχει η επιτυχία από την αποτυχία;
Το νόημα έχει να τιμάς ό,τι τιμούν κι οι άλλοι,
Και να φοβάσαι ό,τι φοβούνται;
Ανοησία!

Οι άνθρωποι ντύνονται χαμόγελα
Σαν να πηγαίνουν σε καρναβάλι.
Μόνο εγώ παραμένω ατάραχος κι ανέκφραστος
Σαν μωρό που δεν ξέρει ακόμα να χαμογελάει.

Οι άλλοι έχουν ό,τι χρειάζονται,
Αλλά εγώ δεν έχω τίποτε.
Περιπλανιέμαι σαν άστεγος,
Και το μυαλό μου είναι άδειο από σκέψεις κι έγνοιες,
Σαν να ήμουν χαζός.

Οι άλλοι δείχνουν τόσο φωτεινοί,
Αλλά εγώ τόσο σκοτεινός.
Οι άλλοι δείχνουν τόσο έξυπνοι,
Αλλά εγώ τόσο ανόητος.
Οι άλλοι δείχνουν να έχουν ένα σκοπό,
Αλλά εγώ παρασέρνομαι εδώ και κει.
Σαν ένα κύμα στους ωκεανούς,
Και σαν τον άνεμο,
Περιπλανιέμαι άσκοπα όπου με πάει το Ταό.

Είμαι διαφορετικός από τους άλλους,
Επειδή πίνω από το στήθος της Μεγάλης Μητέρας.

21.

Όταν ο Σοφός έχει συνέχεια στο μυαλό του
Την εναρμόνιση με το Ταό,
Τότε εμφανίζεται η υπέρτατη Αρετή (Τε).

Το Ταό είναι άπιαστο,
Άρα πώς μπορεί το μυαλό του να εναρμονιστεί με αυτό;
Επειδή δεν προσκολλάται σε ιδέες.

Το Ταό είναι σκοτεινό και ανεξήγητο,
Άρα πώς μπορεί να φωτίσει το Σοφό;
Επειδή ο Σοφός του το επιτρέπει,
Ανοίγοντας τον εαυτό του σε αυτό.

Πριν ακόμα υπάρξει ο χώρος κι ο χρόνος,
Υπήρχε το Ταό.
Είναι πέρα από την ύπαρξη και την ανυπαρξία.
Πώς τα ξέρω όλα αυτά;
Κοιτώντας μέσα μου, τα βλέπω.

22.

Αν θες να γεμίσεις,
Πρέπει πρώτα να αφήσεις τον εαυτό σου να αδειάσει.
Αν θες να ισιώσεις,
Πρέπει πρώτα να αφήσεις τον εαυτό σου να στραβώσει.
Αν θες να ξαναγεννηθείς,
Πρέπει πρώτα να αφήσεις τον εαυτό σου να πεθάνει.
Αν θες να αποκτήσεις τα πάντα,
Πρέπει πρώτα να αφήσεις τον εαυτό σου να χάσει τα πάντα.

Επειδή ζει μέσα στο Ταό,
Ο Σοφός γίνεται παράδειγμα για όλους.
Επειδή δεν επιδεικνύεται,
Οι άνθρωποι μπορούν να δουν το φως του.
Επειδή δεν προσπαθεί να αποδείξει κάτι,
Οι άνθρωποι ξέρουν ότι μπορούν να εμπιστευθούν το λόγο του.
Επειδή δεν ξέρει ποιος είναι,
Οι άνθρωποι μπορούν να δουν τον εαυτό τους μέσα του.
Επειδή δεν έχει κάποιο στόχο,
Πετυχαίνει σε ό,τι κάνει.

Όταν οι αρχαίοι Σοφοί έλεγαν,
«Αν θες να αποκτήσεις τα πάντα,
Πρέπει πρώτα να αφήσεις τον εαυτό σου να χάσει τα πάντα»,
Κυριολεκτούσαν.
Μόνο χάνοντας τον εαυτό σου μέσα στο Ταό
Μπορείς να είσαι πλήρως ο εαυτός σου.

23.

Να εκφράζεις αυτό που θες, και μετά να σιωπάς.
Έτσι φέρεται κι η φύση:
Όταν φυσάει, δεν φυσάει για πάντα.
Όταν βρέχει, δεν βρέχει για πάντα.
Όταν φύγουν τα σύννεφα, λάμπει πάλι ο ήλιος.
Αν ο Ουρανός κι η Γη δεν φυσάνε και δεν βρέχουν για πολύ,
Πόσο μάλλον ο άνθρωπος;

Αν ανοίξεις τον εαυτό σου στο Ταό,
Γίνεσαι ένα με αυτό,
Και το εκφράζεις πλήρως.
Αν ανοίξεις τον εαυτό σου στη διορατικότητα,
Γίνεσαι ένα με αυτήν,
Και μπορείς να τη χρησιμοποιήσεις πλήρως.
Αν ανοίξεις τον εαυτό σου στην απώλεια,
Γίνεσαι ένα μαζί της,
Και μπορείς να την αποδεχτείς πλήρως.

Άνοιξε τον εαυτό σου στο Ταό,
Και εμπιστεύσου τη φυσική σου αντίδραση.
Τότε, όλα θα γίνουν από μόνα τους.

24.

Κάποιος που στέκεται στη μύτη των ποδιών,
Δε στέκεται σταθερά.
Κάποιος που τρέχει με φούρια,
Δεν θα πάει μακριά.
Κάποιος που προσπαθεί να λάμπει,
Σβήνει το ίδιο του το φως.
Κάποιος που πιστεύει ότι μπορεί να ορίζει τον εαυτό του,
Δεν μπορεί να γνωρίζει ποιος πραγματικά είναι.
Κάποιος που θέλει να εξουσιάζει τους άλλους,
Δεν εξουσιάζει τον εαυτό του.
Κάποιος που προσκολλάται στην εργασία του,
Δεν θα φτιάξει τίποτε αθάνατο.

Γι' αυτό, αν θες να ζεις σύμφωνα με το Ταό,
Κάνε τη δουλειά σου και προχώρα.

25.

Πριν ακόμα γεννηθεί το σύμπαν,
Υπήρχε κάτι άμορφο, αλλά τέλειο,
Μοναχικό και σιωπηλό,
Απαράλλακτο και άπειρο,
Ειρηνικό και άδειο.
Είναι η μητέρα του σύμπαντος.
Αφού δεν ξέρω το όνομά του,
Το ονόμασα Ταό.

Διαπερνά όλα τα πράγματα,
Και κυλά γύρω από όλα τα πράγματα,
Για να επιστρέφει στην πηγή όλων των πραγμάτων.

Το Ταό είναι μεγάλο.
Ο Ουρανός είναι μεγάλος.
Η Γη είναι μεγάλη.
Ο Άνθρωπος είναι μεγάλος.
Αυτά είναι οι τέσσερις μεγάλες δυνάμεις.

Ο Άνθρωπος ακολουθεί τη Γη.
Η Γη ακολουθεί τον Ουρανό.
Ο Ουρανός ακολουθεί το Ταό.
Το Ταό ακολουθεί μόνο τη φύση του.

26.

Το ελαφρύ έχει για ρίζα το βαρύ.
Η κίνηση πηγάζει από την ακινησία.

Έτσι, ο Σοφός ταξιδεύει όλη μέρα,
Χωρίς να βγει από το σπίτι του.
Όσο όμορφη κι αν είναι η θέα γύρω του,
Αυτός παραμένει ειρηνικός μέσα του.

Γιατί θα έπρεπε ο κυβερνήτης μίας χώρας
Να μετακινείται διαρκώς σαν ανόητος;
Αν αφήσεις τον εαυτό σου να μετακινείται άσκοπα,
Χάνεις την επαφή με τη ρίζα σου.
Αν αφήσεις την ανησυχία σου να σε περιφέρει δεξιά κι αριστερά,
Χάνεις την επαφή με τον εαυτό σου.

27.

Ο καλός ταξιδιώτης δεν αφήνει αχνάρια.
Ο καλός λόγος δεν αφήνει σημάδι.
Στους καλούς λογαριασμούς, δεν χρειάζεται να μετράς.
Η καλή πόρτα δεν έχει σύρτη,
Κι όμως είναι απαραβίαστη.
Ο καλός κόμπος δε χρησιμοποιεί σκοινί,
Κι όμως είναι άλυτος.

Ο Σοφός δέχεται όλους τους ανθρώπους,
Και δε διώχνει κανέναν.
Είναι ανοιχτός σε όλες τις περιστάσεις,
Και δεν σπαταλά τίποτε.
Έτσι, ενσαρκώνει το φως.

Τι άλλο είναι ένας καλός άνθρωπος,
Παρά δάσκαλος ενός κακού;
Τι άλλο είναι ένας κακός άνθρωπος,
Παρά ένα έργο προς ανάληψη από έναν καλό;
Αν δεν το κατανοείς αυτό, θα χάσεις το δρόμο σου,
Όσο έξυπνος κι αν είσαι.
Αυτό είναι το μεγάλο μυστικό.

28.

Γνώρισε το αρσενικό,
Αλλά εστίασε στο θηλυκό.
Δέξου τον κόσμο στα χέρια σου,
Και το Ταό δεν θα σε εγκαταλείψει ποτέ,
Και θα είσαι σαν μωρό παιδί.

Γνώρισε το λευκό [αρσενική αρχή]
Αλλά εστίασε στο μαύρο [θηλυκή αρχή].
Γίνε έτσι ένα μοτίβο για τον κόσμο.
Τότε το Ταό θα είναι ισχυρό μέσα σου,
Και θα μπορείς να κάνεις τα πάντα.

Γνώρισε το δοξασμένο,
Αλλά εστίασε στο ταπεινό.
Δέξου τον κόσμο όπως είναι.
Τότε το Ταό θα λάμπει μέσα σου,
Και θα επιστρέψεις στην απλότητα.

Ο κόσμος φτιάχνεται από το κενό,
Όπως τα εργαλεία φτιάχνονται από ένα κομμάτι ξύλο.
Ο Σοφός γνωρίζει τα εργαλεία,
Αλλά εστιάζει στο ξύλο από το οποίο φτιάχνονται.
Γι' αυτό και μπορεί να χρησιμοποιεί όλα τα πράγματα.

29.

Αν θέλεις να ελέγξεις τον κόσμο,
Γνώριζε ότι αυτό είναι αδύνατο.

Ο κόσμος είναι ιερός,
Και κανείς δεν μπορεί να τον ελέγξει.
Αν προσπαθήσεις να τον ελέγξεις, θα τον καταστρέψεις.
Αν προσπαθήσεις να τον αρπάξεις, θα τον χάσεις.

Στον κόσμο,
Κάποιοι προχωρούν,
Και κάποιοι μένουν πίσω.
Κάποιοι γιορτάζουν,
Και κάποιοι θρηγνούν.
Κάποιοι δυναμώνουν,
Και κάποιοι εξασθενούν.
Κάποιοι είναι ασφαλείς,
Και κάποιοι κινδυνεύουν.

Γι' αυτό, ο Σοφός βλέπει τα πράγματα όπως είναι,
Χωρίς να προσπαθεί να τα ελέγξει.
Απορρίπτει τις υπερβολές και οτιδήποτε το ακραίο,
Και μένει στο κέντρο του κύκλου.

30.

Όποιος χρησιμοποιεί το Ταό για να κυβερνήσει,
Δεν χρειάζεται όπλα, ούτε βία.
Η βία γεννά τη βία,
Και όπου στρατοπεδεύει στρατός, φυτρώνουν αγκάθια.
Μετά από κάθε πόλεμο, ακολουθούν χρόνια πείνας.

Το καλύτερο αποτέλεσμα
Δεν εξαρτάται από τη δύναμη,
Αλλά επιτυγχάνεται όταν κάποιος φέρεται
Χωρίς αλαζονεία, χωρίς εχθρότητα,
Χωρίς υπερηφάνεια,
Χωρίς αντίσταση,
Χωρίς βία.

Αν κάποιος δεν φέρεται έτσι,
Φέρεται αντίθετα προς το Ταό.
Σε μία τέτοια περίπτωση, σύντομα θα βρει το τέλος του.

31.

Τα όπλα είναι εργαλεία της βίας,
Και όλοι οι σώφρονες άνθρωποι τα περιφρονούν.
Τα όπλα είναι εργαλεία του φόβου,
Και όλοι οι σώφρονες άνθρωποι τα αποφεύγουν.
Αν δεν μπορούν να τα αποφύγουν,
Τα χρησιμοποιούν όσο λιγότερο μπορούν.

Μη θεωρείς όμορφα τα όπλα.
Αυτοί που τα θεωρούν όμορφα,
Χαίρονται να σκοτώνουν ανθρώπους.
Αυτοί που χαίρονται να σκοτώνουν ανθρώπους,
Πώς θα εκπληρώσουν τον προορισμό τους;

Ο Σοφός δεν χαίρεται τη νίκη,
Επειδή σκέφτεται όσους έχασαν τη ζωή τους.
Μπαίνει στη μάχη σοβαρός και θλιμμένος,
Σαν να πηγαίνει σε κηδεία.
Μία μεγάλη νίκη,
Δεν είναι παρά μία νεκρική πομπή.

32.

Το Ταό είναι ακατάληπτο.
Αν και είναι μικρότερο κι από το άτομο,
Περιέχει αναρίθμητους γαλαξίες.

Αν οι ισχυροί μπορούσαν να το κατέχουν,
Όλα τα πλάσματα θα ζούσαν αρμονικά.
Ο κόσμος θα γινόταν παράδεισος,
Και ο ουρανός θα έσταζε σε όλους γλυκές δροσοσταλίδες.
Οι άνθρωποι θα ήταν ειρηνικοί,
Και ο νόμος θα ήταν γραμμένος στις καρδιές τους.

Μόλις αρχίσεις να ταξινομείς τα πράγματα,
Εμφανίζονται τα ονόματα.
Τα ονόματα οδηγούν σε περισσότερα ονόματα,
Μέχρι που δεν ξέρεις πότε να σταματήσεις.
Μόνο αν ξέρεις πότε να σταματήσεις
Μπορείς να αποφύγεις τους κινδύνους.

Όλα τα πράγματα καταλήγουν στο Ταό,
Όπως τα ποτάμια περνούν από τις πεδιάδες
Και καταλήγουν στη θάλασσα.

33.

Το να γνωρίσεις τον κόσμο είναι έξυπνο,
Αλλά η πραγματική σοφία είναι το να γνωρίσεις τον εαυτό σου.

Χρειάζεται δύναμη για να κατακτήσεις τους άλλους,
Αλλά η αληθινή δύναμη είναι η κατάκτηση του εαυτού σου.

Αν μπορείς να κατανοήσεις πότε έχεις αρκετά,
Είσαι πραγματικά πλούσιος.
Αν ξέρεις πότε πρέπει να συνεχίσεις και πότε πρέπει να σταματήσεις,
Είσαι πραγματικά ισχυρός.

Αν μάθεις να παραμένεις στο κέντρο,
Και να αποδέχεσαι το θάνατο,
Θα αντέξεις για πάντα.

34.

Το μεγάλο Ταό ρέει παντού.
Γεννά όλα τα πράγματα,
Κι αυτά δεν το αποχωρίζονται.
Δρα χωρίς όνομα,
Ντύνει και θρέφει όλα τα πλάσματα,
Χωρίς να τα καταπιέζει.

Επειδή δεν έχει επιθυμίες,
Όλα τα πράγματα επιστρέφουν σε αυτό.
Κι όμως, δεν τα διαφεντεύει.

Αποκαλείται άπειρο,
Αλλά δεν εξυψώνει τον εαυτό του.
Γι' αυτό και είναι πραγματικά μεγάλο.

35.

Ο Σοφός είναι εστιασμένος στο Ταό,
Γι' αυτό και κινείται στον κόσμο χωρίς να φοβάται.
Αντιλαμβάνεται την παγκόσμια αρμονία,
Και έχει πάντα την ειρήνη στην καρδιά του.

Η μουσική και τα γλυκά
Μπορούν να κάνουν τους ανθρώπους
Να σταματήσουν για λίγο για να τα απολαύσουν.
Όμως τα λόγια που οδηγούν στο Ταό
Ακούγονται μονότονα και άχρωμα.

Όταν το αναζητάς με το βλέμμα, δεν το βλέπεις.
Όταν το αφουγκράζεσαι, δεν το ακούς.
Κι όμως, όταν το χρειαστείς,
Ανακαλύπτεις ότι είναι ανεξάντλητο.

36.

Αν θέλεις να μαζέψεις κάτι,
Πρέπει πρώτα να το σκορπίσεις.
Αν θέλεις να αποδυναμώσεις κάτι,
Πρέπει πρώτα να το δυναμώσεις.
Αν θέλεις να απαλλαγείς από κάτι,
Πρέπει πρώτα να το αφήσεις να εξαπλωθεί.
Αν θέλεις να δώσεις τέλος σε κάτι,
Πρέπει πρώτα να το ξεκινήσεις.

Αυτό ονομάζεται αντίληψη του πώς είναι πραγματικά τα πράγματα.

Το μαλακό και αδύναμο υπερνικούν το σκληρό και δυνατό.
Τα πιο ισχυρά όπλα μίας χώρας,
Είναι αυτά που δεν επιδεικνύονται στις παρελάσεις.

37.

Το Ταό δρα αβίαστα,
Γι' αυτό και μέσω αυτού γίνονται τα πάντα.

Αν οι ισχυροί μπορούσαν να το κατέχουν,
Ο κόσμος ολόκληρος θα μεταμορφωνόταν από μόνος του.
Θα έβρισκε το φυσικό ρυθμό του.
Οι άνθρωποι θα ήταν ευτυχισμένοι
Μέσα στην απλή καθημερινότητά τους.
Θα ήταν αρμονικοί, και ελεύθεροι από επιθυμίες.

Όπου δεν υπάρχει επιθυμία, όλα είναι ειρηνικά,
Και ο κόσμος τακτοποιείται από μόνος του.

38.

Ο Σοφός δεν προσπαθεί να είναι ενάρετος,
Γι' αυτό και είναι.
Ο συνηθισμένος άνθρωπος συνέχεια προσπαθεί να φαίνεται ενάρετος,
Γι' αυτό και δεν είναι.

Ο Σοφός δρα αβίαστα,
Γι' αυτό και πετυχαίνει τα πάντα.
Ο συνηθισμένος άνθρωπος δρα με βίαση,
Και δεν προλαβαίνει ποτέ να ολοκληρώσει τίποτε.

Ο καλόψυχος άνθρωπος αναλαμβάνει δράση
Εκεί που πρέπει.
Ο άνθρωπος που αγαπά τη νομιμότητα αναλαμβάνει δράση,
Εκεί που δεν πρέπει.
Ο ηθικολόγος αναλαμβάνει δράση,
Και όταν δεν βρίσκει την ανταπόκριση που θέλει,
Σηκώνει τα μανίκια και ασκεί βία.

Όταν χαθεί το Ταό, έρχεται η καλοσύνη.
Όταν χαθεί η καλοσύνη, έρχεται η ηθική.
Όταν χαθεί η ηθική, έρχεται το τελετουργικό.
Το τελετουργικό είναι το τσόφλι της αληθινής πίστης, η αρχή του χάους.

Γι' αυτό, ο Σοφός ασχολείται
Με το βάθος κι όχι με την επιφάνεια,
Με τον καρπό κι όχι με το τσόφλι.
Επειδή δεν έχει επιθυμίες, ζει στην πραγματικότητα,
Εγκαταλείποντας όλες τις ψευδαισθήσεις.

39.

Όταν υπάρχει αρμονία με το Ταό,
Ο Ουρανός είναι καθαρός,
Η Γη είναι ανεξάντλητη,
Τα Πνεύματα είναι ιερά,
Τα λιβάδια είναι γεμάτα καρπούς.
Όλα τα πλάσματα πολλαπλασιάζονται και ανανεώνονται,
Και οι ισχυροί εξαγνίζουν τον κόσμο.

Όταν ο άνθρωπος εμποδίζει το Ταό,
Ο Ουρανός βρωμίζει,
Η Γη εξαντλείται,
Τα Πνεύματα σβήνουν,
Τα λιβάδια είναι στείρα.
Όλα τα πλάσματα χάνονται,
Και οι ισχυροί μολύνουν τον κόσμο.

Ο Σοφός μπορεί να δει τη συνολική εικόνα,
Γι' αυτό και βλέπει με συμπόνια τα επιμέρους πράγματα.
Συνεχώς εξασκεί την ταπεινότητα,
Και ξέρει ότι το υψηλό θεμελιώνεται στο χαμηλό,
Και η ευγένεια στην ταπεινότητα.
Δεν επιδιώκει να λάμψει σαν πολύτιμος νεφρίτης,
Αλλά αφήνει το Ταό να τον σμιλέψει
Μέχρι να γίνει συνηθισμένος και αδιάφορος σαν ένα βότσαλο
Που το κλωτσάς και πέφτει, και πάλι πέφτει.

40.

Η κίνηση του Ταό είναι η επιστροφή.
Ο τρόπος του Ταό είναι η υποχωρητικότητα.

Όλα τα πράγματα γεννιούνται από αυτό που Είναι.

Αυτό που Είναι, γεννιέται από αυτό που Δεν Είναι.

41.

Όταν ο Σοφός ακούσει για το Ταό,
Προσπαθεί να το εφαρμόζει ακατάπαυστα.
Όταν ο συνηθισμένος άνθρωπος ακούσει για το Ταό,
Άλλοτε το εφαρμόζει, και άλλοτε όχι.
Όταν ο ανόητος ακούσει για το Ταό,
Γελάει.
Αν δεν γέλαγε, δε θα ήταν το Ταό.

Γι' αυτό και λένε:

Ο φωτεινός δρόμος μοιάζει σκοτεινός και μυστηριώδης,
Ο δρόμος προς τα εμπρός θυμίζει επιστροφή,
Ο ευθύς δρόμος δείχνει μακρύτερος.
Η μεγάλη δύναμη μοιάζει με αδυναμία,
Η αληθινή αγνότητα περνιέται για βρωμιά,
Η μεγάλη σταθερότητα δείχνει ευμετάβλητη,
Η πραγματικά διαπεραστική ματιά μοιάζει μυωπική,
Η υψηλή τέχνη δείχνει άμορφη,
Η μεγάλη αγάπη μοιάζει με αδιαφορία,
Η αληθινή σοφία μοιάζει απλοϊκή.

Το Ταό είναι αόρατο, κι όμως τρέφει και συμπληρώνει τα πάντα.

42.

Το Ταό γεννά το Ένα.
Το Ένα γεννά τα Δύο.
Τα Δύο γεννούν τα Τρία.
Τα Τρία γεννούν τα μύρια.

Οι άνθρωποι έχουν την πλάτη τους γυρισμένη στο θηλυκό,
Και στρέφονται με σεβασμό προς το αρσενικό.
Όμως, μόνο όταν σμίγουν ισάξια το αρσενικό και θηλυκό,
Υπάρχει αρμονία.

Οι συνηθισμένοι άνθρωποι μισούν
Να είναι μόνοι, φτωχοί και πεινασμένοι.
Ο Σοφός όμως τα αγκαλιάζει όλα αυτά σαν να ήταν τίτλοι ευγενείας.
Κερδίζει χάνοντας,
Χάνει κερδίζοντας.

Δεν διδάσκω κάτι διαφορετικό από τους υπόλοιπους:
Ο βίαιος άνθρωπος πεθαίνει βίαια.
Αυτή είναι η βάση της διδασκαλίας μου.

43.

Το πιο τρυφερό πράγμα στον κόσμο
Νικά με ευκολία το πιο σκληρό.
Αυτό που δεν έχει σκληρή ουσία,
Μπαίνει με ευκολία εκεί όπου δεν υπάρχει καθόλου χώρος.
Αυτό δείχνει την αξία της αβίαστης δράσης.

Η διδασκαλία χωρίς λόγια,
Και η αβίαστη δράση:
Με αυτά μπορείς να ξεχωρίσεις το Σοφό
Από τους συνηθισμένους ανθρώπους.

44.

Τι είναι πιο σημαντικό: η δόξα, ή η ακεραιότητα;
Τι είναι πιο πολύτιμο: τα λεφτά, ή η ευτυχία;
Τι είναι πιο καταστροφικό: η επιτυχία, ή η αποτυχία;

Αν αναζητάς την ολοκλήρωση στον άλλο,
Ποτέ δεν θα ολοκληρωθείς.
Αν η ευτυχία σου εξαρτάται από τα λεφτά,
Ποτέ δεν θα είσαι ευτυχισμένος.

Αν όμως μπορείς να αρκεστείς και να απολαύσεις όσα έχεις,
Και να είσαι ευγνώμων για όσα καλά απολαμβάνεις,
Θα συνειδητοποιήσεις ότι δεν σου λείπει τίποτε,
Και ολόκληρος ο κόσμος θα σου ανήκει.

45.

Η αληθινή τελειότητα δείχνει ατελής,
Όμως είναι τέλεια όταν τη χρησιμοποιείς.
Η αληθινή πληρότητα δείχνει άδεια,
Όμως η χρήση της είναι ανεξάντλητη.

Η αληθινή ευθύτητα δείχνει στρεβλή,
Η αληθινή επιδεξιότητα φαντάζει αδέξια,
Η αληθινή ευγλωττία δεν χρησιμοποιεί λόγια.

Η δραστηριότητα καταπολεμά το κρύο,
Και η ηρεμία καταπολεμά τη ζέση.

Η απόλυτη ειρήνη είναι ο κανόνας στη φύση.

46.

Όταν μία χώρα ζει αρμονικά με το Ταό,
Τα άλογα οργώνουν τα λιβάδια.
Όταν μία χώρα ζει χωρίς αρμονία με το Ταό,
Τα άλογα σκοτώνονται στις μάχες.

Δεν υπάρχει μεγαλύτερη ψευδαίσθηση από το φόβο,
Μεγαλύτερη συμφορά από την υπερβολική φιλοδοξία.
Όποιος όμως μπορεί να διακρίνει πίσω από το φόβο,
Θα είναι πάντα ασφαλής.

47.

Χωρίς να ανοίξεις την εξώπορτα,
Μπορείς να ανοίξεις την καρδιά σου στον κόσμο.
Χωρίς να κοιτάξεις έξω από το παράθυρο,
Μπορείς να δεις το Ταό του Ουρανού.

Όσο περισσότερα ξέρεις,
Τόσο λιγότερα κατανοείς.

Γι' αυτό, ο Σοφός
Επιστρέφει χωρίς να έχει αναχωρήσει,
Βλέπει το φως χωρίς να κοιτά,
Δρα χωρίς να προσπαθεί.

48.

Αν αναζητάς τη γνώση,
Κάθε μέρα θα προσθέτεις και κάτι.
Αν αναζητάς το Ταό,
Κάθε μέρα θα αφαιρείς και κάτι.

Θα χρειάζεσαι όλο και λιγότερο να πιέζεις τα πράγματα,
Μέχρι που θα καταλήξεις στην αβίαστη δράση.
Όταν δρας αβίαστα,
Όλα ολοκληρώνονται με ευκολία.

Η αληθινή σοφία έγκειται
Στο να αφήνεις τον κόσμο να ακολουθεί την πορεία του.
Αν προσπαθήσεις να παρέμβεις,
Θα δεις ότι δεν κερδίζεις τίποτε.

49.

Ο Σοφός δεν έχει επιθυμίες.
Δουλεύει με τις επιθυμίες του κόσμου.

Είναι καλός με όσους είναι καλοί.
Είναι καλός και με όσους δεν είναι καλοί.
Αυτό είναι η αληθινή καλοσύνη.
Εμπιστεύεται όσους είναι αξιόπιστοι.
Εμπιστεύεται και όσους είναι αναξιόπιστοι.
Αυτό είναι η αληθινή εμπιστοσύνη.

Η καρδιά του Σοφού είναι σαν τον Ουρανό:
Οι άνθρωποι δεν την καταλαβαίνουν.
Κοιτούν το Σοφό και περιμένουν,
Κι ο Σοφός τους φροντίζει σαν να ήταν παιδιά του.

50.

Η εμφάνιση στη ζωή είναι και είσοδος στο θάνατο.
Γεννιόμαστε με το σώμα μας,
Το ίδιο σώμα έχουμε κι όταν πεθαίνουμε,
Με το ίδιο σώμα περνάμε και κάθε μέρα της ζωής μας.
Πώς γίνεται αυτό;
Επειδή αυτό που χαρίζει τη ζωή στο σώμα είναι το Ταό.

Ο Σοφός ξέρει πώς να συντηρεί τη ζωή.
Όταν ταξιδεύει, δεν αποφεύγει ρινόκερους και τίγρεις,
Και στη μάχη πηγαίνει άοπλος.
Κι όμως, το κέρατο του ρινόκερου δεν βρίσκει πού να βυθιστεί,
Και τα δόντια της τίγρης τι να ξεσκίσουν.
Τα όπλα δεν έχουν τι να τρυπήσουν.

Πώς γίνεται αυτό;
Επειδή ο Σοφός αφήνεται σε ό,τι φέρει η ζωή,
Χωρίς να έχει προσκολλήσεις.
Ξέρει ότι θα πεθάνει, γι' αυτό και δεν φοβάται.
Δεν έχει ψευδαισθήσεις στο μυαλό,
Γι' αυτό και δεν φέρει καμία αντίσταση στο σώμα.
Δεν σκέφτεται τις πράξεις του,
Αλλά τις αφήνει να ξεπηδούν αυθόρμητα από το κέντρο της ύπαρξής του.
Επειδή δεν στερεί τίποτε από τη ζωή,
Είναι έτοιμος για το θάνατο.
Σαν να είναι απλά ένας άνθρωπος που ετοιμάζεται να ξεκουραστεί,
Μετά από μία μέρα σκληρής δουλειάς.

51.

Κάθε πλάσμα στον κόσμο
Είναι έκφραση του Ταό.
Εμφανίζεται στον κόσμο,
Παίρνει το φυσικό του σώμα,
Και αφήνει τα γεγονότα να το πλάσουν και να το ολοκληρώσουν.
Γι' αυτό, κάθε πλάσμα
Αυθόρμητα τιμάει το Ταό.

Το Ταό γεννά όλα τα πλάσματα.
Τα ανατρέφει και τα συντηρεί,
Τα φροντίζει, τα παρηγορεί, τα προστατεύει,
Και τα επιστρέφει στον εαυτό τους.
Τα δημιουργεί χωρίς να τα εξουσιάζει,
Δρώντας χωρίς να απαιτεί,
Καθοδηγώντας χωρίς να επεμβαίνει.
Γι' αυτό, η αγάπη προς το Ταό
Είναι μέσα στην ίδια τη φύση των πλασμάτων.

52.

Στην αρχή ήταν το Ταό.
Όλα τα πλάσματα ξεπήδησαν από αυτό,
Όλα τα πλάσματα θα επιστρέψουν σε αυτό.

Για να βρεις την πηγή,
Ακολούθα τις εκδηλώσεις.
Όταν γνωρίσεις τα παιδιά
Θα βρεις και τη μητέρα.
Τότε, θα απαλλαγείς από κάθε θλίψη.

Αν κλείσεις το μυαλό σου με την κριτική
Και γεμίσεις το δρόμο σου με επιθυμίες,
Η καρδιά σου θα είναι γεμάτη προβλήματα.
Αν, όμως, σταματήσεις το μυαλό σου από το να ζυγίζει τα πάντα
Και δεν οδηγείσαι από τις αισθήσεις σου,
Η καρδιά σου θα βρει την ειρήνη.

Το να βλέπεις στο σκοτάδι, απαιτεί καθαρότητα.
Το να ξέρεις πότε να υποχωρήσεις, απαιτεί δύναμη.
Χρησιμοποίησε το δικό σου φως
Για να επιστρέψεις στην πηγή του φωτός.
Μην προσκολλάσαι στα βάσανα του σώματος,
Γιατί αυτά σε διδάσκουν την αντοχή.

53.

Είναι εύκολο να ταξιδεύεις το φαρδύ δρόμο του Ταό,
Κι όμως, οι άνθρωποι προτιμούν τις δύσβατες παρακάμψεις.

Πρόσεχε όταν τα πράγματα χάνουν την ισορροπία τους,
Εσύ παράμεινε κεντραρισμένος μέσα στο Ταό.

Όταν οι πλούσιοι πλουτίζουν ακόμα περισσότερο
Και οι αγρότες χάνουν τη γη τους.
Όταν οι αξιωματούχοι ξοδεύουν χρήματα σε όπλα
Και έχουν χορτάσει από το φαγητό και το ποτό,
Αλλά οι αποθήκες σιτηρών είναι άδειες
Και τα χωράφια αθέριστα.
Όλα αυτά είναι κλεψιά και χάος.
Δεν έχουν καμία σχέση με το Ταό.

54.

Οποιοσδήποτε βυθίζεται στο Ταό,
Δεν ξεριζώνεται.
Οποιοσδήποτε αγκαλιάζει το Ταό,
Δεν παρασύρεται.
Οι απόγονοί του θα τον θυμούνται
Και θα τιμούν το όνομά του για πολλές γενιές.

Άφησε το Ταό να είναι παρόν στη ζωή σου,
Και θα γίνεις αυθεντικός.
Άφησέ το να είναι παρόν στην οικογένειά σου,
Και αυτή θα ευδοκιμήσει.
Άφησέ το να είναι παρόν στην πόλη σου,
Και αυτή θα ανθήσει.
Άφησέ το να είναι παρόν στη χώρα σου,
Και αυτή θα γίνει παράδειγμα σε όλο τον κόσμο.
Άφησέ το να είναι παρόν στον κόσμο,
Και όλος ο κόσμος θα γεμίσει Αρετή (Τε).

Πώς τα ξέρω όλα αυτά;
Μα κοιτώντας μέσα μου.

55.

Όποιος ζει σε αρμονία με το Ταό
Είναι σαν νεογέννητο βρέφος.
Δεν το τσιμπούν οι σφήκες, οι σκορπιοί κι οι οχιές,
Δεν το παραμονεύουν οι τίγρεις, ούτε του χιμούν τα αρπακτικά πουλιά.
Τα κόκαλα του είναι εύκαμπτα και οι μύες του τρυφεροί,
Κι όμως το άρπαγμά του ισχυρό.
Δεν γνωρίζει για το σμίξιμο
Άντρα και γυναίκας,
Κι όμως είναι γεμάτο ζωτική ενέργεια.
Μπορεί να ουρλιάζει όλη μέρα,
Αλλά ποτέ δε βραχνιάζει.
Τόσο αρμονικό είναι!

Αυτή είναι και η δύναμη του Σοφού.
Αφήνει τα πράγματα να έρχονται και να φεύγουν,
Χωρίς προσπάθεια, χωρίς επιθυμίες.
Επειδή δεν περιμένει αποτελέσματα,
Ποτέ δεν απογοητεύεται.
Επειδή δεν απογοητεύεται,
Το πνεύμα του ποτέ δεν γερνά.

56.

Όσοι ξέρουν, δεν μιλούν.
Όσοι μιλούν, δεν ξέρουν.

Κλείσε το στόμα σου,
Μπλόκαρε τις αισθήσεις σου,
Στόμωσε ό,τι είναι κοφτερό επάνω σου,
Λύσε τους κόμπους σου.
Γίνε ένα με το φως,
Αλλά μη φοβηθείς να ενωθείς και με τη σκόνη.
Αυτή είναι η πρωταρχική ενότητα.

Γίνε σαν το Ταό:
Δεν μπορείς να το πλησιάσεις,
Αλλά ούτε και να απομακρυνθείς από αυτό.
Δεν μπορείς να το βοηθήσεις,
Αλλά ούτε και να το βλάψεις.
Δεν μπορείς να το τιμήσεις,
Αλλά ούτε και να το ατιμώσεις.
Δίνει συνέχεια από τον εαυτό του,
Γι' αυτό και είναι ανεξάντλητο.

57.

Αν θέλεις να ηγηθείς σωστά,
Πρέπει να μάθεις να ακολουθείς το Ταό.
Σταμάτα να προσπαθείς να ελέγξεις τα πράγματα.
Εγκατέλειψε τα μεγάλα σχέδια και τις ιδεοληψίες,
Και ο κόσμος θα ρυθμιστεί από μόνος τους.

Όσο περισσότερες οι απαγορεύσεις,
Τόσο φεύγει η αρετή από τους ανθρώπους.
Όσο περισσότερα όπλα μαζεύεις,
Τόσο πιο ανασφαλείς θα νιώθουν.
Όσο περισσότερες επιδοτήσεις δίνεις,
Τόσο λιγότερο αυτάρκεις θα γίνονται.
Όσο πιο λεπτομερείς γίνονται οι νόμοι,
Τόσο περισσότερο θα εγκληματούν.

Γι' αυτό, ο Σοφός λέει:
Καλλιεργώ την αβίαστη δράση,
Και οι άνθρωποι μεταμορφώνουν τους εαυτούς τους.
Καλλιεργώ την ανοχή και την ειρήνη,
Και οι άνθρωποι κυβερνούν τους εαυτούς τους.
Καλλιεργώ την αυτάρκεια,
Και οι άνθρωποι γεμίζουν πλούτη.
Αποβάλλω τις επιθυμίες,
Και οι άνθρωποι γεμίζουν απλότητα.

58.

Όταν η διακυβέρνηση γίνεται με ανοχή,
Οι άνθρωποι είναι ήρεμοι και τίμιοι.
Όταν η διακυβέρνηση γίνεται με βία,
Οι άνθρωποι σκληραίνουν,
Και είναι ταλαίπωροι και απελπισμένοι.

Όταν κυβερνά η επιθυμία της εξουσίας,
Όσο υψηλότερα τα ιδανικά,
Τόσο χαμηλότερα τα αποτελέσματα.
Προσπαθώντας να κάνεις τους ανθρώπους ευτυχισμένους,
Καλλιεργείς τη δυστυχία.
Προσπαθώντας να κάνεις τους ανθρώπους ηθικούς,
Καλλιεργείς την κακία.

Γι' αυτό, ο Σοφός αρκείται
Να προσφέρει το παράδειγμά του
Και όχι να επιβάλλει τη θέλησή του.
Είναι διαπεραστικός, αλλά δεν πληγώνει.
Είναι ευθύς, αλλά η αγκαλιά του χωράει όλους τους ανθρώπους.
Είναι γεμάτος φως, αλλά δεν τυφλώνει.

59.

Για να κυβερνήσεις σωστά,
Πρέπει να κυβερνάς με μέτρο και προσαρμοστικότητα.
Αυτά τα δύο αυξάνουν την αρετή.
Αν τα εφαρμόζεις, δεν υπάρχουν όρια,
Και όλες οι δυσκολίες ξεπερνιούνται.

Θα είσαι τότε πατέρας και μητέρα των ανθρώπων,
Θα τους τρέφεις και θα χαίρεσαι την πρόοδό τους.

Αυτό ονομάζεται να χτίζεις σε γερές βάσεις
Και να έχεις βαθιές ρίζες.
Είναι το μυστικό
Για να ζήσει για πάντα το έργο σου.

60.

Κυβέρνησε μία μεγάλη χώρα,
Σαν να τηγανίζεις μικρά ψάρια.
Αν τα ανακατεύεις συχνά, διαλύονται.
Αν τα αγνοήσεις, καίγονται.

Όταν το Ταό κυβερνά μία χώρα,
Το κακό δεν έχει εξουσία επάνω της.
Όχι ότι δεν είναι εκεί,
Απλά μπορείς εύκολα να το αποφύγεις.

Αν το κακό δεν βρει κάπου να σταθεί,
Διαλύεται από μόνο του.

61.

Όταν μία χώρα αποκτήσει μεγάλη δύναμη,
Γίνεται σαν τη θάλασσα:
Όλα τα ποτάμια κυλούν προς αυτήν.
Όσο περισσότερο δυναμώνει, όμως,
Τόσο μεγαλύτερη η ανάγκη να παραμείνει ταπεινή.
Όσο πιο ταπεινή είναι,
Τόσο περισσότερο θα εξυψώνεται ανάμεσα στα έθνη.

Γι' αυτό, μία μεγάλη χώρα κερδίζει μία μικρή χώρα
Φερόμενη μπροστά της σαν να ήταν χαμηλή.

Μία μικρή χώρα, κερδίζει μία μεγάλη χώρα
Όταν αναγνωρίζει τη θέση της, και επίσης φέρεται σαν χαμηλή.

Μερικές φορές κερδίζεις φερόμενος ταπεινά παρά την υψηλή σου θέση.
Άλλες φορές κερδίζεις φερόμενος ταπεινά εξαιτίας της χαμηλής σου θέσης.

Μία μεγάλη χώρα επιθυμεί μονάχα
Να φροντίζει τους ανθρώπους της,
Να τους ενώνει και να τους προστατεύει.
Μία μικρή χώρα επιθυμεί μονάχα
Να μπει στην υπηρεσία των ανθρώπων.

Όταν και οι δύο χώρες, μεγάλη και μικρή,
Εκπληρώσουν την επιθυμία τους,
Η μεγάλη χώρα είναι αυτή που πρέπει
Να πάρει τη χαμηλή θέση.
Τότε θα είναι σαν φάρος για όλες τις χώρες του κόσμου.

62.

Το Ταό είναι το κέντρο του κόσμου,
Ο θησαυρός των αγίων ανθρώπων
Και η παρηγοριά των αμαρτωλών.

Μπορείς να αγοράσεις τιμές και δόξα με τα όμορφα λόγια,
Και να κερδίσεις το σεβασμό με τις καλές πράξεις.
Αν όμως κάποιος δεν έχει όμορφα λόγια και καλές πράξεις,
Πρέπει να τον απορρίψουμε;
Δεν είναι αυτός ο τρόπος του Ταό.

Γι' αυτό, όταν επιλέγεται ο νέος ηγέτης,
Μην προσπαθήσεις να τον βοηθήσεις
Με τον πλούτο ή την εμπειρία σου.
Αντίθετα, προσφέρσου να τον μάθεις
Το δρόμο του Ταό.

Γιατί οι αρχαίοι τιμούσαν το Ταό;
Επειδή όταν είσαι ένα με το Ταό,
Όταν αναζητάς, βρίσκεις,
Και όταν σφάλεις, συγχωρείσαι.
Γι' αυτό και όλοι το αγαπούν.

63.

Δράσε αβίαστα,
Δούλεψε χωρίς προσπάθεια,
Πάντα ανταπόδωσε
Αγάπη στο μίσος.

Χρησιμοποίησε ό,τι είναι εύκολο
Για να κατανοήσεις ό,τι είναι δύσκολο.
Χρησιμοποίησε ό,τι είναι μικρό
Για να προσεγγίσεις ό,τι είναι μεγάλο.

Τα πιο δύσκολα πράγματα στον κόσμο
Μπορούν να πραγματοποιηθούν
Αν τα δεις σαν μία σειρά από εύκολα βήματα.
Τα πιο μεγάλα έργα στον κόσμο
Μπορούν να πραγματοποιηθούν
Αν τα δεις σαν μία σειρά από μικρές εργασίες.

Ο Σοφός δεν προσπαθεί
Να κάνει μεμιάς κάτι μεγάλο ή δύσκολο.
Γι' αυτό και το έργο που πραγματοποιεί
Είναι μεγάλο και δύσκολο.

Όταν ακούει γρήγορες υποσχέσεις,
Ξέρει ότι δεν μπορεί να τους έχει εμπιστοσύνη.
Όταν όλα του εμφανίζονται ως εύκολα,
Ξέρει ότι τον περιμένουν μεγάλες δυσκολίες.
Έτσι, αντιμετωπίζοντας όλα με την ίδια προσοχή,
Τίποτε τελικά δεν είναι δύσκολο.

64.

Όταν κάτι έχει ριζώσει, μεγαλώνει εύκολα.
Όταν κάτι είναι πρόσφατο, εύκολα διορθώνεται.
Ό,τι είναι εύθραυστο, εύκολα σπάει.
Ό,τι είναι μικρό, εύκολα σκορπίζεται.

Γι' αυτό, πρόλαβε τους κινδύνους πριν εμφανιστούν.
Βάλε σε τάξη τα πράγματα, πριν δημιουργηθεί το πρόβλημα.
Το τεράστιο δέντρο φυτρώνει από ένα τόσο δα κλαράκι.
Ο πανύψηλος πύργος δεν ήταν παρά ένα χωμάτινο λοφάκι.
Το πιο μακρύ ταξίδι ξεκίνησε από ένα μικρό βήμα.

Αν ορμήσεις να αρπάξεις κάτι,
Θα το χάσεις μέσα από τα χέρια σου.
Αν πέσεις τα πράγματα να ολοκληρωθούν πριν την ώρα τους,
Θα καταστρέψεις αυτό που ήταν σχεδόν έτοιμο.

Γι' αυτό, ο Σοφός δρα αβίαστα,
Αφήνοντας τα πράγματα να ωριμάσουν από μόνα τους.
Παραμένει εξίσου ήρεμος στο τέλος όσο και στην αρχή.
Επειδή δεν έχει τίποτε,
Δεν έχει και τίποτε να χάσει.
Το μόνο που επιθυμεί,
Είναι να μην επιθυμεί.
Η μόνη γνώση που χρειάζεται
Είναι η γνώση της άγνοιας.
Απλά υπενθυμίζει στους ανθρώπους
Την πραγματική τους φύση.
Δε νοιάζεται για τίποτε πέρα από το Ταό,
Γι' αυτό και νοιάζεται για όλα τα πλάσματα.

65.

Οι αρχαίοι Σοφοί δεν προσπαθούσαν
Να γεμίσουν τους ανθρώπους στείρες γνώσεις.
Όταν οι άνθρωποι νομίζουν ότι ξέρουν πολλά,
Είναι δύσκολο να τους οδηγήσεις στην αρετή.
Όταν όμως αναγνωρίζουν την άγνοιά τους,
Μπορούν να βρουν μόνοι τους το δρόμο τους.

Αν θέλεις να κυβερνήσεις,
Μη στηρίζεσαι στην εξυπνάδα ή στα πλούτη σου.
Ο δρόμος της απλότητας είναι πάντα ο καλύτερος.
Αν είσαι αυτάρκης και αρκείσαι σε μία απλή ζωή,
Θα δείξεις και σε όλους τους ανθρώπους το δρόμο
Που θα ακολουθήσουν για να επιστρέψουν στη φύση τους.

66.

Όλα τα ποτάμια καταλήγουν στη θάλασσα,
Επειδή αυτή βρίσκεται χαμηλότερα.
Η δύναμή της έγκειται στην ταπεινότητά της.

Γι' αυτό ο Σοφός ξέρει ότι
Για να κυβερνήσει τους ανθρώπους,
Πρέπει να τους αφήσει να ηγηθούν.
Για να οδηγήσει τους ανθρώπους,
Πρέπει να μάθει να τους ακολουθεί.

Με τον τρόπο αυτό, ο Σοφός στέκεται πάνω από τους ανθρώπους,
Αλλά κανείς δεν νιώθει το βάρος του.
Προπορεύεται, αλλά δεν εμποδίζει κανέναν
Να βαδίσει το δρόμο του.
Έτσι, όλος ο κόσμος τον ευγνωμονεί.
Επειδή ο Σοφός δεν ανταγωνίζεται κανέναν,
Κανένας δεν τον ανταγωνίζεται.

67.

Μερικοί αποκαλούν το Ταό μου ανόητο και πολύπλοκο.
Άλλοι το θεωρούν υψηλό, αλλά άπιαστο.
Κι όμως, όσοι κοιτούν μέσα τους,
Βλέπουν πόσο απλό κι είναι.
Και όσοι το εφαρμόζουν,
Βλέπουν ότι το μακρινό κι άπιαστο
Έχει βαθιές ρίζες μέσα τους.

Έχω τρεις μεγάλους θησαυρούς που φυλάω:
Την αγάπη, την αυτάρκεια και την ταπεινότητα.
Μόνο όσοι αγαπούν μπορούν να είναι θαρραλέοι.
Μόνο όσοι είναι αυτάρκεις μπορούν να είναι γενναιόδωροι.
Μόνο όσοι είναι ταπεινοί μπορούν να ηγηθούν.

Σήμερα, όμως, οι άνθρωποι
Θέλουν να είναι θαρραλέοι χωρίς να αγαπούν
Θέλουν να είναι γενναιόδωροι χωρίς να είναι αυτάρκεις
Θέλουν να είναι πρώτοι χωρίς να είναι ταπεινοί.
Όλα αυτά οδηγούν στο θάνατο.

Όταν είσαι συμπονετικός προς τον εαυτό σου,
Μπορείς να συμφιλιώσεις όλα τα πλάσματα της γης,
Κι ο ουρανός θα σε βοηθά και προστατεύει μέσα από τη συμπόνια.

68.

Ο καλός άνθρωπος δεν είναι επιθετικός.
Ο καλός στρατιώτης δεν χάνει την ψυχραιμία του.

Ο καλύτερος στρατηγός είναι αυτός
Που δεν πολεμά τον αντίπαλο.
Ο καλύτερος ηγέτης είναι αυτός
Που υπηρετεί το λαό του.

Όλοι αυτοί ενσαρκώνουν
Την αρχή της μη ανταγωνιστικότητας.
Όχι ότι δεν αγαπάνε τον ανταγωνισμό,
Αλλά τον βλέπουν σαν παιχνίδι.
Έτσι, γίνονται σαν τα παιδιά
Και ζουν σε αρμονία με το Ταό.

69.

Οι στρατιωτικοί λένε:

«Δεν θα κάνω βιαστικά την πρώτη κίνηση,
Αλλά θα εξετάσω πρώτα την κατάσταση.
Μπορεί να είναι καλύτερο να υποχωρήσω ένα μέτρο,
Παρά να κερδίσω έναν πόντο».

Όταν μάχομαι σε αρμονία με το Ταό,
Προελαύνω, κι όμως δεν μετακινούμαι,
Αμύνομαι, κι όμως δεν υψώνω τα όπλα.
Απώθω, κι όμως δεν φέρω αντίσταση.

Δεν υπάρχει μεγαλύτερη συμφορά
Από την υποτίμηση του αντιπάλου.
Όταν σκέφτομαι ότι ο αντίπαλος είναι ένα τέρας,
Καταστρέφω μέσα μου τους τρεις θησαυρούς
Και γίνομαι εχθρός του εαυτού μου.

Όταν δύο μεγάλες δυνάμεις συναντώνται στη μάχη,
Κερδίζει πάντα αυτή που ξέρει πώς να υποχωρεί.

70.

Τα λόγια μου είναι πολύ κατανοητά
Και ο καθένας μπορεί εύκολα να τα ακολουθήσει.

Κι όμως, κανείς δεν τα καταλαβαίνει,
Και κανείς δεν τα ακολουθεί.

Γιατί οι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν ότι
Οι λέξεις έχουν προγόνους,
Και οι πράξεις αφεντικά;
Αν δεν το καταλαβαίνουν αυτό,
Πώς να με καταλάβουν;

Λίγοι με καταλαβαίνουν,
Αλλά αυτή είναι και η αξία μου.

Γι' αυτό, τα λόγια μου φορούν φτωχικά και σκισμένα ρούχα,
Αλλά μέσα τους κρύβονται πολύτιμα πετράδια.

71.

Η γνώση της άγνοιας είναι το υπέρτατο αγαθό.
Αλλά το να αγνοείς τη γνώση σου, είναι σφάλμα.

Όμως, μην κατηγορείς έναν άνθρωπο όταν σφάλει.
Το σωστό είναι να κατηγορείς το σφάλμα του.
Ο Σοφός φέρεται χωρίς να σφάλει,
Ακριβώς επειδή κατηγορεί το σφάλμα και όχι τον άνθρωπο.

72.

Όταν η εξουσία σου δεν τρομάζει τους ανθρώπους,
Τότε είναι πλήρης.
Μην εισβάλεις στα σπίτια των ανθρώπων,
Και μην επιβαρύνεις τη ζωή τους.
Έτσι, δε θα σε νιώθουν κι εσένα σαν βάρος.

Γι' αυτό, ο Σοφός γνωρίζει τον εαυτό του,
Αλλά δεν ενδιαφέρεται να εντυπωσιάσει τους άλλους.
Αγαπάει τον εαυτό του,
Αλλά δεν είναι υπερήφανος.
Έτσι, επιλέγει το δρόμο του Ταό.

73.

Αν έχεις τη γενναιότητα να τολμήσεις, μπορεί να σκοτωθείς.
Αν έχεις τη γενναιότητα να μην τολμήσεις, μπορεί να σωθείς.
Το ένα μπορεί να φέρει κέρδος, και το άλλο πόνο.

Ο Ουρανός φέρεται σε κάποιους σαν να τους μισεί.
Ποιος ξέρει γιατί;
Ακόμα κι ο Σοφός δυσκολεύεται να το καταλάβει.

Το Ταό είναι πάντα ειρηνικό.
Θριαμβεύει πάντα,
Χωρίς να ανταγωνίζεται κανέναν.
Απαντά σε κάθε ερώτημα,
Κι όμως δεν βγάζει λέξη.
Κανείς δεν ξέρει πώς να το καλέσει,
Κι όμως πάντα έρχεται σε όποιον το χρειάζεται και το αποζητήσει.
Δεν καταστρώνει σχέδια,
Κι όμως πετυχαίνει τα πάντα.

Οι τρύπες από το δίχτυ του είναι τόσο πλατιές,
Που καλύπτουν όλο τον κόσμο.
Κι όμως, τίποτε δεν του ξεφεύγει.

74.

Αν συνειδητοποιήσεις ότι τα πάντα αλλάζουν συνέχεια,
Θα δεις ότι δεν έχει νόημα να προσπαθείς να κρατηθείς από κάπου.
Αν δεν φοβάσαι το θάνατο,
Δεν υπάρχει τίποτε που να μην μπορείς να καταφέρεις.

Αν όμως προσπαθείς να ελέγξεις τις καταστάσεις
Και να τις γυρίσεις προς όφελός σου,
Είσαι σαν αυτόν που πάει να πάρει τη θέση του αρχιμαραγκού.
Όταν πας να πιάσεις τα εργαλεία του,
Μάλλον θα κόψεις το χέρι σου.

75.

Όταν η φορολογία είναι υπερβολική,
Και οι άνθρωποι πεινούν,
Τελικά θα επαναστατήσουν.
Το ίδιο και όταν οι κυβερνήτες δεν ξέρουν
Πώς να δρουν αβίαστα.

Φρόντισε το καλό των ανθρώπων,
Και εμπιστέψου τους – άφησέ τους ήσυχους.

Μόνο αυτοί που δεν νοιάζονται για τα αγαθά της ζωής,
Νοιάζονται πραγματικά για τη ζωή.

76.

Οι άνθρωποι γεννιούνται μαλακοί και τρυφεροί.
Όταν όμως πεθαίνουν, είναι σκληροί και άκαμποι.
Τα φυτά γεννιούνται απαλά και τρυφερά,
Όταν όμως πεθαίνουν, είναι ξερά και σπάνε.

Έτσι, όποιος είναι ξερός και άκαμπος,
Συντροφεύει το θάνατο.
Όποιος είναι τρυφερός και εύκαμπος,
Συντροφεύει τη ζωή.

Τα ξερά και άκαμποτα θα σπάσουν.
Τα τρυφερά και εύκαμποτα θα ζήσουν.

Γι' αυτό, είναι οι τρανοί στρατοί που ηττώνται,
Και τα μεγάλα δέντρα που κόβονται.

77.

Μέσα στον κόσμο, το Ταό δρα
Σαν να λυγίζει ένα τόξο.
Το επάνω του μέρος σκύβει
Και το κάτω του μέρος ανεβαίνει.
Διορθώνει αρμονικά κάθε υπερβολή και έλλειψη,
Ώστε να επέρχεται ισορροπία.
Παίρνει από αυτόν που του περισσεύει,
Για να δώσει σε αυτό που του λείπει.

Οι άνθρωποι όμως δεν δρουν με τον ίδιο τρόπο.
Στερούν από το φτωχό για να δώσουν στον πλούσιο.
Ως πότε μπορεί ο φτωχός να δίνει;

Μόνο ο Σοφός μπορεί να δίνει συνέχεια,
Επειδή δεν έχει τέλος ο πλούτος του.
Αυτό το καταφέρνει επειδή
Δρα χωρίς να περιμένει ανταπόδοση,
Πετυχαίνει χωρίς να τον ενδιαφέρει η αναγνώριση,
Και δεν πιστεύει ότι είναι καλύτερος από τους άλλους.

78.

Τίποτε στον κόσμο δεν είναι
Πιο μαλακό και απαλό από το νερό.
Κι όμως, διαλύει πανεύκολα το σκληρό βράχο.

Το αδύναμο υπερνικά το δυνατό,
Και το εύκαμπτο νικά το άκαμπτο.
Όλοι μπορούν να το καταλάβουν αυτό,
Αλλά λίγοι το εφαρμόζουν.

Γι' αυτό, ο Σοφός
Δέχεται τη βρωμιά των ανθρώπων,
Κι έτσι καθαρίζει την καρδιά του,
Δέχεται τους απόκληρους της γης,
Κι έτσι ο κόσμος του ανήκει.

Τα αληθινά λόγια ακούγονται αντιφατικά.

79.

Αν κάποιος σε έβλαψε και τον μισείς,
Και καταφέρεις να τον εκδικηθείς,
Το μίσος σου παραμένει.
Πώς μπορεί τότε η εκδίκηση να είναι κάτι καλό;

Γι' αυτό, ο Σοφός
Κατακρίνει τις πράξεις,
Αλλά όχι τους ανθρώπους.
Εκπληρώνει τις δικές του υποχρεώσεις,
Και κοιτάει να διορθώσει τα δικά του λάθη,
Χωρίς να απαιτεί από τους άλλους να κάνουν το ίδιο.
Γι' αυτό, και η ευλογία του ουρανού,
Μπορεί να μην κάνει διακρίσεις,
Κατοικεί όμως στο Σοφό.

80.

Όταν μία χώρα κυβερνάται σοφά,
Οι κάτοικοι είναι ευχαριστημένοι.
Απολαμβάνουν τους καρπούς της εργασίας τους,
Και δεν χάνουν χρόνο εφευρίσκοντας
Εκατοντάδες συσκευές που να τους γλυτώνουν χρόνο.

Επειδή αγαπούν το σπίτι τους,
Δεν ενδιαφέρονται για πολλά ταξίδια.
Έχουν πλοία και άμαξες,
Αλλά δεν επιβιβάζονται σε αυτά.
Έχουν όπλα και πανοπλίες,
Αλλά κανείς δεν τις φορά.

Επειδή είναι αυτάρκεις,
Απολαμβάνουν τη γλύκα του φαγητού τους,
Βρίσκουν όμορφα τα ρούχα τους,
Είναι ειρηνικά τα σπίτια τους,
Και οι συνήθειές τους είναι χαρούμενες.

Οι γειτονικές χώρες είναι τόσο κοντά
Που μπορούν να ακούν τα σκυλιά των γειτόνων να γαυγίζουν
Και τα κοκόρια τους να λαλούν.
Όμως δεν πειράζει τους ανθρώπους κι αν πεθάνουν σε βαθιά γεράματα
Χωρίς ποτέ να τις έχουν επισκεφτεί.

81.

Τα αληθινά λόγια δεν είναι κομψά,
Τα κομψά λόγια δεν είναι αληθινά.
Οι σοφοί άνθρωποι δεν διαπληκτίζονται,
Όσοι διαπληκτίζονται δεν είναι σοφοί.

Ο Σοφός είναι αυτάρκης,
Και νιώθει ότι έχει αρκετά.
Δίνοντας στους άλλους,
Νιώθει ότι έχει ακόμα περισσότερα.
Βοηθώντας τους άλλους,
Νιώθει ακόμα πλουσιότερος.

Όπως το Ταό θρέφει χωρίς να εκβιάζει,
Έτσι κι ο Σοφός οδηγεί χωρίς να επιβάλλεται.

Βιβλιογραφία

- Stephen Addiss, Stanley Lombardo, *Tao Te Ching*, Hackett Publishing Company Inc, 1993
- Stephen Mitchell, *Tao Te Ching: An Illustrated Journey*, Frances Lincoln Limited, 1999
- James Legge, *Tao Te Ching*, Arc Manor, 2008
- Wolfe Lowenthal, *Gateway to the Miraculous*, Blue Snake Books, 1994
- Wolfe Lowenthal, *There are no Secrets*, Blue Snake Books, 1991
- Cheng Man-ching, *Tai Chi Ch'uan*, Blue Snake Books, 1981
- Cheng Man-ching, *Cheng Tzy's Thirteen Treatises on T'ai Chi Ch'uan*, Blue Snake Books, 1985
- Cheng Man-ching, *Master Cheng's New Method of Taichi Ch'uan Self-Cultivation*, Blue Snake Books, 1999
- Herman Kauz, *Push-Hands*, The Overlook Press, Peter Mayer Publishers Inc, 2001
- Stuart Alve Olson, *Steal my Art*, North Atlantic Books, 2002
- Stuart Alve Olson, *T'ai Chi Sensing Hands*, Multi-Media Books, 1998
- Rudolf Otto, *The Idea of the Holy*, Galaxy Books, 1968
- Martin Palmer, *The Book of Chuang Tzu*, Penguin Books, 2006
- Σωκράτη Σκαρτσή, *Ταοϊσμός*, εκδ. Καστανιώτη, 1989

Φωτογραφίες

- Εισαγωγικές σελίδες: Ιδεόγραμμα και εικαστικό σχεδίασης Νικόλα Ρώσση, με πληροφορίες από Wikipedia
- 1: Κείμενο μαντείας επάνω σε κόκκαλο βουβαλιού από τη Δυναστεία Shang, Μουσείο Linden, Stuttgart, Γερμανία. Φωτογραφία: Dr. Meierhofer
- 2: Πορτραίτο του Κομφούκιου από τον Wu Daozi, καλλιτέχνη της Δυναστείας Tang (680-740), Wikimedia commons
- 3: Πορτραίτο του Lao-Tzu, <http://www.chinalong.cc/book/lao-tzu.html>
- 4: clipart από www.sxc.hu
- 5: Καλλιγραφία του Kanjuro Shibata XX "Ensō", <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Enso.jpg>
- 6: Ο Yang Chengfu στη στάση Single Whip, φωτογραφία του 1931, <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Yang-single.jpg>

Πνευματικά δικαιώματα, διανομή

Η μετάφραση αυτή έγινε επειδή ανακάλυψα ότι οι περισσότερες εκδόσεις του βιβλίου είναι εξαντλημένες, και ο Έλληνας αναγνώστης θα δυσκολευτεί να το βρει, σε μία εποχή που η ανάγνωσή του μπορεί να του προσφέρει πολλά. Επίσης, πιστεύω ότι η μετάφραση αυτή είναι πλησιέστερη στο πνεύμα του κειμένου.

Για το λόγο αυτό, αποφάσισα να τη διανέμω δωρεάν εκμεταλλευόμενος την έλλειψη πνευματικών δικαιωμάτων μετά από 2.500 χρόνια, αλλά και την ευκαιρία που προσφέρει το Διαδίκτυο για αυτού του είδους την προσφορά. Για τον ίδιο λόγο, η δωρεάν διανομή και ανατύπωση ενθαρρύνεται ρητά, υπό τον όρο ότι θα περιλαμβάνει όλες τις σελίδες.

Άλλωστε, όπως γράφει και το ίδιο το βιβλίο,

«Δίνοντας στους άλλους, ο άνθρωπος
Νιώθει ότι έχει ακόμα περισσότερα.
Βοηθώντας τους άλλους,
Νιώθει ακόμα πλουσιότερος.»

Η μετάφραση αυτή γράφτηκε από το Νικόλα Ρώσση, PhD, το Νοέμβριο του 2010, ο οποίος και είναι κάτοχος όλων των σχετικών πνευματικών δικαιωμάτων. Διατίθεται δωρεάν από την ιστοσελίδα www.istomediahost.gr/taoteching. Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλώ επικοινωνήστε στην παρακάτω διεύθυνση:

nicholas@istomedia.com

copyright © 2010, Νικόλας Ρώσσης

Απαγορεύεται η εμπορική εκμετάλλευση του παρόντος. Ενθαρρύνεται ρητά η δωρεάν διανομή και ανατύπωση, υπό τον όρο ότι θα περιλαμβάνει όλες τις σελίδες (συνολικά 61).

Η προσωπική ιστοσελίδα του μεταφραστή βρίσκεται στη διεύθυνση www.istomedia.gr/nicholas